

Nieuwsbrief 2015

BESTE LEDEN EN SYMPATHISANTEN,

In deze tijd van wereldschokkende feiten, gepleegd door IS, Boko Haram, Syriëstrijders en anderen over de hele aardbol, en van sociale onrust in eigen land, gaan wij als De Clercqgenootschap er prat op dat wij, in tegenstelling tot het dagelijkse tv-journaal, uitsluitend positief nieuws te melden hebben.

Want het voorbije werkjaar heeft alle voorgaande overtroffen: de gewone activiteiten (rondleidingen voor volwassenen en 4de-leerjaren, verteltheater voor kleuters, café 'Het Damerd', tentoonstelling, voordracht, Vlaamse Zangavond, boekenmarkt, enz.) vonden natuurlijk plaats, op zich al een hele prestatie. Maar twee overkoepelende gebeurtenissen erbovenop stemmen tot nog groter vreugde: meerdere vrijwilligers-werkers hebben ons genootschap vervoegd en de uitgave van de map (i.p.v. een boek!) 'De Clercq Ongebonden', 12 gedichten in 4 talen van René die heel actueel ogen, spant de kroon. Over beide leest u meer en alles in deze brief.

Met genoeg bezorgen wij u onze jaarlijkse Nieuwsbrief, samen met een oproep tot vrijwillige steun. Dankzij uw steun slagen wij er elk jaar opnieuw in het René De Clercqmuseum draaiende te houden. Al onze medewerkers zijn vrijwilligers! Zij doen hun werk met hart en ziel, kijken naar geen uur en zijn heel het jaar door beschikbaar.

Bij een bezoek aan ons museum bent u altijd hartelijk welkom!

STEUN HET RENE DE CLERCQMUSEUM

**Lid wordt u vanaf 10 euro,
erelid vanaf 15 euro en beschermend lid vanaf 25 euro.**

IBAN: BE49.4635.1470.1171 - BIC: KREDBEBB
René De Clercqgenootschap Deerlijk

ACTIVITEITENKALENDER 2015

Vrijdag 27 februari: 23ste Vlaamse Zangavond om 20 uur in o.c. d'lefte

Onder leiding van dirigent Egied Vandommele zingen wij samen mooie Vlaamse liederen. De samenzang wordt begeleid door een gelegenheidsorkest en ondersteund door drie koren. Toegang + zangboekje + drankje: 5 euro. Iedereen welkom. Breng vrienden en familie mee!

Dinsdag 24 maart: 13de Nacht van de Geschiedenis om 20 uur in o.c. d'lefte

Digitale projectie van oude filmpjes op groot scherm over het reilen en zeilen van de gemeente. Organisatie: Davidsfonds i.s.m. Heemkring Dorp en Toren en René De Clercqgenootschap.

Vrijdag 24 april om 20 uur: voorstelling nieuwe biografie Hugo Verriest

De auteur Romain Van Landschoot zal in de Sint-Columbakerk Deerlijk zijn nieuwe biografie over Hugo Verriest voorstellen. Hugo Verriest kende deze kerk als zijn broekzak, zijn vader was er koster en hij versleet er zijn jonge jaren.

Van 26 april (Erfgoeddag) tot 26 oktober is het museum elke zondagnamiddag open

Niet alleen elke zondag van 14.30 tot 18 uur, maar ook elke dag kunt u, na afspraak, het museum bezoeken (tel. 056/72.86.70 of dhaluin.dekeyser@telenet.be). U beleeft met een gids-verteller een hele brok boeiende geschiedenis. In dat huis, gebouwd in 1790, gaat u 200 jaar terug in de tijd. Naar een tijd zonder elektriciteit noch modern comfort. U gelooft uw eigen ogen niet of denkt vol nostalgie aan uw prille kinderjaren.

Vrijdag 12 juni: René De Clercqherdenking om 19 uur aan zijn graf

Elk jaar, op De Clercqs sterfdag 12 juni (1932) organiseert IC Dien, i.s.m. het René De Clercqgenootschap, aan het graf een herdenkingsplechtigheid met een gelegenheidstoespraak, voordracht uit De Clercqs werk, samenzang en bloemenhulde.

Zondag 21 juni: Midzomermarkt

Op zondag 21 juni is het feest in het hele centrum van Deerlijk en zijn alle vrijwilligers in de weer. Het René De Clercqhuis wordt opnieuw wat het vroeger ooit was: 'Estaminet Het Damberd'.

Van 28 juni tot 18 oktober: elke zondagnamiddag boekenmarkt in het museum

U kunt er zeldzame mooie boeken, elpees en video's kopen voor een prikje.

In september: vertelwandeling voor het vierde leerjaar

Naar jaarlijkse gewoonte organiseren wij in de maand september rondleidingen voor het vierde leerjaar. We behandelen de plaatselijke geschiedenis (kerk en retabel, Deerlijks drie Groten, standbeelden, De Clercqmuseum, merkwaardige gebouwen, enz.).

In november: verteltheater voor het derde kleuterklasje

Elke schooldag in november spelen wij in het museum voor de kleuters van het derde kleuterklasje het verteltheater: hoe leefden onze grootouders? Dit doen we voor alle scholen van de regio en met succes: 40 opvoeringen per jaar!

Vrolijke, vrolijke vrienden,
Vrolijke vrienden dat zijn wij.

ZING DE ZIEL UIT JE LIJF!

23ste VLAAMSE ZANGAVOND

SAMENZANG, KOORZANGEN, VOORDRACHT

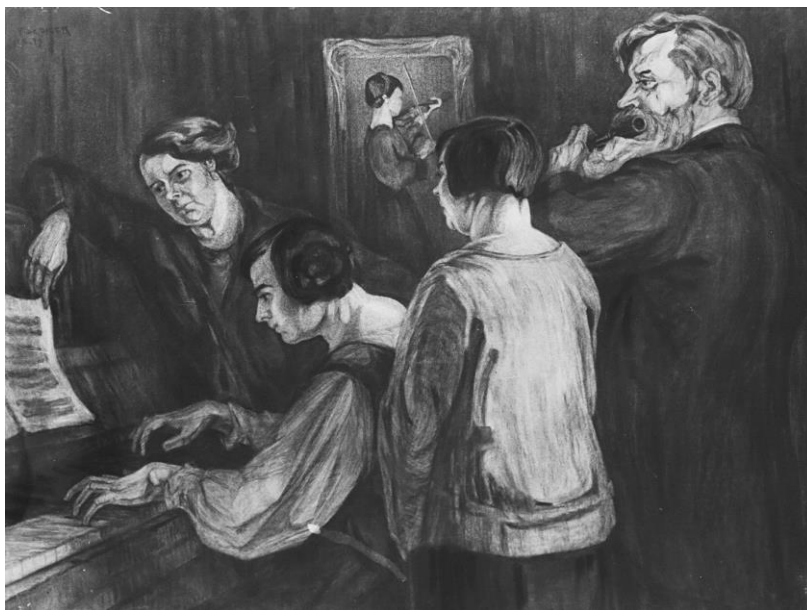
Rond de vleugelpiano van René De Clercq zingen wij samen, onder leiding van Egied Vandommele, mooie Vlaamse liederen.

Aan het Noordzeestrand, Dag lieve juffrouw Lente, 't Vliegerke, Klompenliedeke, Hoor de muzikanten, Daar is maar één land, Laat ons een bloem, Breng eens een zonnetje, We komen allen in de hemel, Klein moederke, Tineke van Heule, Vierentwintig rozen, 't Zijn weiden als wiegende zeeën, De Gilde viert, Laat ons liefste samen varen, Tulpen uit Amsterdam, Jij bent de zon, Moederke is uit, Ach Margrietje, Lat mi moar lopen langs de stroate, Hemelhuis, O mijn Kempen, Op de bergen, Scheresliep, Sofietje, Kempenland, Lied der Vlamingen

Op deze 'Vlaamse Zangavond' zorgt een gelegenheidsorkestje voor de muzikale sfeer. De samenzang wordt ondersteund door drie koren: Bekaerts Notenclub Zwevegem, Deerlijks Voltakoor en het Koninklijk Parochiaal Zankoor Sint-Lodewijk. Elke aanwezige krijgt een uitgebreide en verzorgde programmabrochure met teksten en muziek.

KOM SAMEN MET UW FAMILIE EN VRIENDEN MEEZINGEN!

**vrijdag 27 februari 2015 om 20 uur
o.c. d'lefte, Hoogstraat 122, Deerlijk
Toegang + zangboekje + drankje: 5 euro**

De Clercq musiceert ten huize Pieck. Zijn vriendin Ria Vervoort speelt piano.
Adri maakte deze prachtige houtskooltekening.

HIEP, HIEP, HOERA!

Oma Mieke, opa Jan en de nonkels Arnold, Hugo en Luc krijgen opvolgers!

Al 592 maal speelden zij voor de derde kleuterklassen van de regio in de maand november het beklievende verteltoneel '*Hoe leefden onze (over)grootouders*' tot groot jolijt van de kinderen en hun begeleidende grootouders. Twee- tot driemaal per dag stappen zij honderd jaar terug in de tijd. Sommige kleuterjuffen reserveren al in juni voor het volgende schooljaar. De maand november zit dan ook telkens eivol.

Een maand toneelspelen vergt veel energie. We keken dan ook uit naar opvolgers. Vrijwilligers vinden is moeilijk in deze moderne tijd waar alleen nog het geld telt. Een oproep lanceren lijkt de enige mogelijkheid. En hiep, hiep, hoera, de jonggepensioneerden die oma, opa, tante of nonkel willen spelen zijn niet alleen gevonden, maar zij hebben al met succes meegespeeld!

Oma Carine, opa Guido, tante Sabine en nonkel Jos hebben het nodige verteltalent en doen het alle vier om ter best. Een kleuterleidster, een praktijkleraar uit het technisch onderwijs, een huismoeder en een ambtenaar *jeunen* zich in hun nieuwe rol. *Jeunen* is een typisch West-Vlaams dialectwoord voor *iets met groot plezier doen*.

We koesteren het plan dat alle medewerkers alle rollen kunnen spelen. Oma's spelen tante, opa's spelen nonkel, en andersom. Alle onverwachte gebeurtenissen kunnen we dan de baas. Oma Mieke, opa Jan en nonkel Arnold, Hugo en Luc zijn in de wolken met hun opvolging en blijven spelen zolang hun gezondheid en energie het toelaat. Als we ook altijd in de namiddag kunnen spelen, kunnen we drie voorstellingen per dag verzorgen zodat we geen enkele school nog moeten ontgoochelen.

Het prachtige project 'verteltoneel voor kleuters en grootouders' dat al meer dan 15 jaar duurt en weldra zijn 600ste opvoering kent, blijft sterker dan ooit bestaan!

HET GENOOTSCHAP OP STUDIEBEZOEK IN NEDERLAND

Op maandag 21 juli, onze Belgische nationale feestdag, in Nederland een gewone werkdag, organiseren we een busreis voor al onze medewerkers naar het kleine kerkhof op De Lage Vuursche. Joost Vandommele en zijn echtgenote poseren even op de plaats waar grootvader René begraven lag. En wonder boven wonder, een man die op het kerkhof het gras aan het afrijden is, kan precies vertellen hoe de opgraving in 1982 verliep. Arnold en Jan, die er toen bij waren, kunnen alles bevestigen wat de man vertelt. Hij heeft ook de sleutel van het kerkje en vertelt binnen fier dat alles nu mooi gerestaureerd is. De nabijheid van het koninklijk domein Drakensteyn waar de ex-koningin Beatrix woont en het (sober en eenvoudig) graf van haar verongelukte zoon Friso op het kleine kerkhof zijn misschien wel de oorzaak van de restauratie.

Daarna bezoeken we het Belgenmonument in Amersfoort, gebouwd tijdens de interneeringsperiode 1914-18 door onze naar Nederland uitgeweken Belgische soldaten. Zij vochten niet allemaal aan de IJzer: 33.000 vertoefden in moeilijke omstandigheden vier jaar lang in Nederlandse kampen o.m. in Amersfoort, een middeleeuws stadje in de buurt van De Lage Vuursche.

Alle medewerkers waren blij met de uitstap. Het was leerrijk en ze zullen nu nog met meer kennis van zaken het verhaal hierover aan de bezoekers van ons museum kunnen vertellen.

Jan Dhaluin

EEN GROOT MUSEUM IN EEN KLEIN HUISJE

Of... hoe kan je, met vrijwilligers, 25 jaar lang een museum openhouden?

Als antwoord geven we een opsomming van onze activiteiten van vorig jaar. Dat zal u een inzicht geven in het leven en de werking van onze vzw.

De Raad van Bestuur bestaat uit 10 leden. Elke maand is er bestuursvergadering. Het gaat er soms heftig aan toe, het borrelt van ideeën, maar iedereen is ploegspeler en legt zich neer bij de beslissingen van de meerderheid. Iedere medewerker heeft een of andere eigen specialiteit, die elk kan uitleven in onze werking. Van het acteren in ons verteltoneel voor kinderen, de vertel-rondleidingen voor groepen, het snuffelen in boekenantiquariaten, het bijhouden van het archief, het promoten van De Clercqs leven en werk tot en met het onderhouden van het museum en de tuin.

JANUARI De jaarlijkse kerststal opruimen. Op gedichtendag in alle scholen van Deerlijk en in enkele winkels gratis verspreiden van de posters met een gedicht van De Clercq. Werkvergaderingen ter voorbereiding van: de Vlaamse Zangavond, passende activiteiten voor de herdenking van WO I, opmaak van het jaarprogramma. Het grootste werk: de jaarlijkse Nieuwsbrief. Voorzitter Arnold coördineert de teksten van de schrijvers, zoekt illustraties, zorgt voor de opmaak en maakt de afspraken met de drukker. Versturen per post en in Deerlijk ronddragen per fiets, is dan weer de taak van andere bestuursleden.

FEBRUARI Altijd op Lichtmis, 2 februari (*In Vlaanderen is geen vrouwke zo arm, of het maakt zijn panneke warm*), de jaarlijkse statutaire Algemene Vergadering met uiteenzetting van onze financiële toestand, vergezeld van een pannenkoekenfestijn voor alle medewerkers. Ondertussen wordt de permanentielijst voor het openhouden van het museum besproken. Daarna gaat alle energie naar het organiseren van onze Vlaamse Zangavond, de laatste vrijdag van februari, waar we meer dan 300 aanwezigen verwelkomen!

MAART Wij werken elk jaar mee aan de Nacht van de Geschiedenis, georganiseerd door het Davidsfonds. Tevens zijn we actief in het Erfgoed- en Openmonumentencomité van de Culturele Raad Deerlijk. Maart is ook de maand van de *grote kuis*. We hebben een hele poetsploeg om alles af te stoffen, te reinigen en te schuren. Het mooie antieke stoofje in de keuken krijgt elk jaar een antiroestbeurt. Ook het gras in de tuin wordt door een medewerker afgereden.

APRIL Het museum is van Erfgoedzondag tot de laatste zondag van oktober elke zondagnamiddag open. Op Erfgoedzondag organiseerde het Erfgoedcomité een druk bijgewoonde *'sprookjeswandeling'* in het centrum van de gemeente. Een briljant idee van Leen, de verantwoordelijke gemeentebediende. In ons museum vertelt Jan het historische verhaal van *'Forestier Liederick verslaat Reus Finaert'*. Boeiend, driemaal vertellen voor veel volk.

April is ook de start van de rondleidingen: voor families met kinderen, groepen volwassenen en allerlei verenigingen. Zij kunnen kiezen tussen *'Hoe leefden onze (groot)-ouders?'* of *'De geschiedenis van de Vlaamse Beweging'* met als *kapstok* het turbulente leven van onze dichter.

Door de heropening van Streuvels Lijsternest in Ingooigem ontwerpen de gemeenten Anzegem, Deerlijk en Wielsbeke een *'litteraire fietslus'* die Streuvels, René De Clercq en André Demedts in de kijker zet. De lus volgt meestal het fietsnetwerk van Zuid-West-Vlaanderen. Op knooppunt 64 vind je ons museum.

MEI Alle medewerkers hebben de handen vol met het museum. Joost Vandommele zorgt voor een presentatie 14-18 op flat screen en een tentoonstelling van oude oorlogspostkaarten.

JUNI Op 12 juni, Renés sterfdag, om 19u is er de jaarlijkse huldiging aan zijn graf door IC Dien. Zijn familie en sympathisanten luisteren dan naar een gelegenheidsspreker, zingen zijn liederen en tooien zijn graf met veldbloemen. Omdat de voorbijgangers niet beseffen dat René hier begraven ligt heeft onze voorzitter tijdens deze bloemenhulde een mooie plaat op zijn graf geplaatst met het gedicht:

*Duld geen treurzang op mijn graf ,
weer geen kruid met stenen af ;
dat nieuw groen naar boven groeie
en mijn hart in rozen bloeie .*

René De Clercq

Op Midzomer is heel het centrum van Deerlijk één zomerfeest. Het museum wordt opnieuw wat het ooit was 'Estaminet het Damberd'. Het Midzomerfeest is de vuurproef voor al onze medewerkers. Allemaal mooi in een schortje met een tekening (de kop van De Clercq), zorgen zij voor koffie en taart, het tappen en opdienen van het streekbier *Duchesse de Bourgogne*, accordeonmuziek en de samenzang in de tuin. Zij werken samen als een goed geoliede machine die alle bezoekers verwennen met spijs, drank en Vlaamse muziek.

JULI Het wordt een heksentoer om alles klaar te maken voor de zondagse boekenmarkt in de bakoven van het museum. Luc, bestuurslid en gepensioneerd technisch leraar, zorgt voor het monteren van de boekenrekken. Antoon, onze speurneus van het archief, zorgt voor het plaatsen van de 3.000 boeken. Beiden worden natuurlijk geholpen door de vele handen van de andere medewerkers. Zoekers naar een oud boek durven de rekken wel eens overhoop halen maar Antoon komt regelmatig alles weer mooi en netjes klasseren, de romans van A tot Z op de schrijversnaam. De andere boeken volgens thema. Een heel werk.

AUGUSTUS Het museum openhouden en mensen verwelkomen, groepen rondleiden volgens de afspraken , de boekenmarkt netjes houden. De werking van het genootschap draait gezapig rond en alle enthousiaste medewerkers zijn stipt op post. Wie plots belet is zorgt voor een vervanger.

SEPTEMBER De vakantie is voorbij. Tijd om de schoolkinderen weer rond te leiden binnen in de kerk met ons historische retabel van Sint Columba (1535) en buiten rond de kerk met de monumenten van Pieter Jan Renier (leermeester van Hugo Verriest), Hugo Verriest, het oorlogsmonument en het graf van René De Clercq. Een bezoek waar de leerkrachten van het 4e leerjaar (past in hun leerplan) om vragen in het begin van het schooljaar om zo heel het jaar over de gemeente les te kunnen geven.

Geen enkel kind verlaat het gewoon basisonderwijs zonder een bezoek aan kerk en museum. Onze gids-verteller Jan met een paar helpers staat weer klaar maar heeft nu hulp gekregen van de stagiair Guido die er meteen de smaak in krijgt. De opvolging lijkt verzekerd.

OKTOBER De boekenmarkt, de presentatie 'René De Clercq en zijn vrienden in het eerste oorlogjaar' en de postkaarten in het museum blijven volk trekken maar lopen naar hun einde. De boeken opbergen in meer dan 70 bananendozen en stockeren in een berging van de gemeente. De boekenrekken afbreken en opbergen in het museum voor het volgende jaar.

NOVEMBER Kleutertoneel: elke schooldag van de maand november! Twee en soms drie voorstellingen per dag. Dit jaar komen er 33 kleuterklasjes meestal vergezeld van een 10-tal grootouders. De teller staat nu al op 592 opvoeringen. Gelukkig met twee nieuwe spelers: Guido en Sabine. Om u een idee te geven hoeveel vrijwilligers hieraan meewerken som ik even hun namen op: Arnold, Carine, Hugo, Guido, Jan, Jos, Leen, Luc, Mieke en Sabine. Alles loopt gesmeerd, de spelers in oude kledij genieten evenveel als kleuters en grootouders. We streven ernaar dat alle spelers alle rollen aankunnen.

DECEMBER Het museum wordt nu een kerststal. Tijdens de maandelijkse bestuursvergadering worden al veel plannen gesmeed voor het jaar 2015. Eindelijk zal de kunstmap van bestuurslid Armand Deknudt van de pers rollen. We denken niet alleen aan de gedichtendag maar Jan heeft een plan voor een gedichtenfeest op 30 januari 2015.

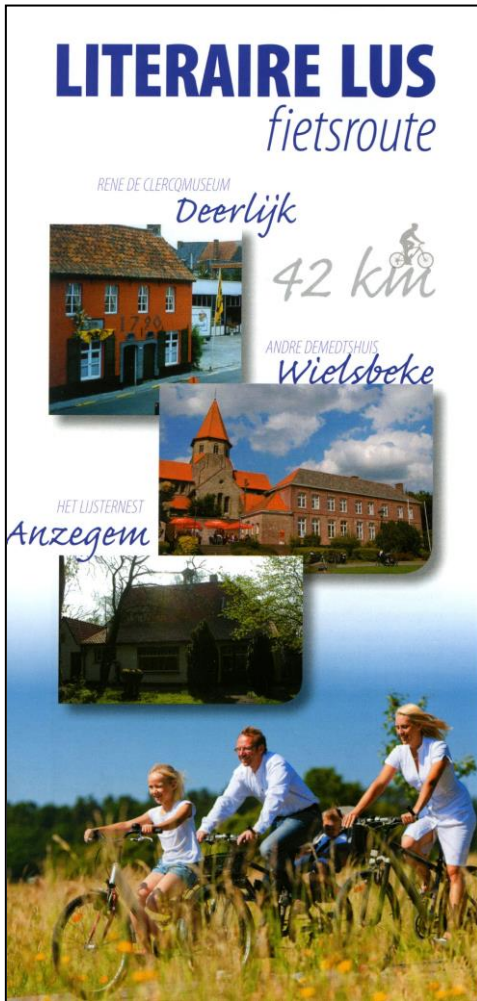
In het voorjaar werd in opdracht van het gemeentebestuur de plint van de voorgevel van het museum tegen opstijgend vocht door een gespecialiseerde firma geïnjecteerd en hervoegd. Na het uitdrogen ervan zorgden onze medewerkers, Johan Naert en Sabine Degloire, voor het herschilderen van de zwarte plinten, zowel van de voor- als achtergevel. Met dank aan Johan en Sabine, en ook aan de gemeente voor het leveren van de verf.

Jozef Deleu schreef ooit eens in ons gastenboek '**een groot museum in een klein huisje.**' Zo verwezenlijkt het René De Clercqgenootschap met zijn meer dan 30 enthousiaste vrijwilligers elk jaar een onafgebroken reeks boeiende activiteiten. Kom en reserveer ook eens een rondleiding voor je familie, vrienden of vereniging? Een rondleiding in ons museum is een echte belevenis voor jong en oud!

Alle info: www.renedeclercq.be of 056/72.86.70 bij Jan en Mieke Dhaluin-Dekeyser.

Jan Dhaluin

FIETSRUTE LANGS DRIE SCHRIJVERSBUZEN

Begin vorig jaar stak de intergemeentelijke werkgroep 'Anzegem - Deerlijk - Wielsbeke' de koppen bij elkaar om een initiatief uit te werken rond hun gerenommeerde schrijver-dichters Stijn Streuvels, René De Clercq en André Demedts.

Concreet werkten zij een toeristisch-recreatieve fietsroute uit die hun schrijvershuizen met elkaar verbindt: het André Demedtshuis, Het Lijsternest van Stijn Streuvels en het René De Clercqhuis. De 42-kilometerslange lus loopt langs het literaire erfgoed en de prachtige streek die de gemeenten rijk zijn. De '**Literaire Lus**' is geboren!

Onze culturele rijkdom is uniek voor de regio en willen we haar met elkaar delen als gemeente, maar ook daarbuiten. Het is onze wens allen te laten meegenieten van dit nieuwe intergemeentelijk initiatief en de samenwerking tussen de drie musea. Zij staan klaar voor uw ontdekkende bezoek!

Op dinsdag 13 mei 2014 werd de Literaire Lus plechtig geopend in het André Demedtshuis in Sint-Baafs-Vijve. Sindsdien is de papieren fietsfolder gratis verkrijgbaar via de drie musea en gemeentes, en ook digitaal via erfgoed@deerlijk.be.

Het René De Clercqgenootschap werkte een informatief document uit met de bezienswaardigheden langs de route. Vraag gerust ook naar hun handige knooppuntenbriefjes voor op de fiets. Voor meer

informatie en activiteiten omtrent de schrijvers en hun huizen: bezoek ook eens de facebookpagina 'Literaire Lus'. Veel fietsplezier! (Leen Lefebvre)

De schepen van cultuur, Regine Rooryck, samen met enkele bestuursleden en sympathisanten staan startklaar om de fietsroute van de literaire lus te verkennen.

DE WONDERE WERELD DER SPROOKJES

Erfgoeddag stond op zondag 27 april 2014 in het teken van 'Grenzeloos'. In Deerlijk werden jong en oud ondergedompeld in de wonderde wereld der sprookjes. Sprookjes komen van heinde en verre, zijn van alle volkeren, van alle tijden en worden wereldwijd vertaald. Zij migreren over de grenzen van tijd, taal en plaats heen. Sprookjes zijn universeel, grenzeloos... Erfgoeddag in Deerlijk waren sprookjes in woord, beeld, dans en zang!

De bezoekers werden in groepen verdeeld en begeleid op hun sprookjeswandeling. Er waren vier locaties met telkens een activiteit, die kaderde in de wereld der sprookjes. In de kapel werden sprookjes en gedichten over elfjes voorgedragen en beelden tentoongesteld. De bibliotheek stelde muiltjes en boeken van de tekenschool tentoon en de heks brouwde een lekker drankje voor allen die haar aanhoorden. Ook een poppentheater entertainde allen. In d'Iefte werd over de sneeuwkoningin verteld, met een prachtig ballet en pianospel daaromtrent.

Het René De Clercqhuis liet je het historische verhaal van '*Forestier Liederick verslaat Reus Finaert*' ontdekken en zorgde voor een inkleurwedstrijd. De apotheose vond plaats in d'Iefte waar een zangkoor met het verhaal van Doornroosje eindigde, en de heemkring alle honger en dorst leste.

De wonderde wereld der sprookjes werd een leuke samenwerking tussen Balletschool Raymonda, de gemeentelijke Bibliotheek, José Vandenbroucke, Keramiek Desmet, Keramiek Toye, Poppentheater Martijn, René De Clercqgenootschap, gemeentelijke Tekenschool, Koninklijk Parochiaal Zangkoor, heemkring Dorp en Toren, Werkgroep Erfgoed en Cultuurraad.

Leen Lefebre

Jan vertelt over de strijd tussen de slechte Reus Finaert en de goede Forestier Liederick.

BOEK 'ARENDSJONG'

Met trots stellen wij 'Arendsjong' van auteur Leen Lefebre voor: een avonturenboek dat zijn gelijke niet kent, dat stemt tot nadenken over de relatie Mens - Moeder Natuur.

Genre: Jeugd, fantasie, sci-fi

Omvang: 340 pagina's

Formaat: 13,5 x 21 cm

Prijs: 18,95

ISBN 978 94 9076 788 4

www.leenlefebvre.be

Over Arendsjong

Aan het begin der nieuwe tijden, na de grote ramp, wordt Wolf door zijn hongerige volk uitverkoren. Met zijn vliegtuig Zwerver trekt hij de wijde wereld in, op zoek naar voedsel. Al gauw merkt Wolf dat zijn volk niet het enige is dat hard om hulp schreeuwt op de lelijk verminkte aarde. Er is een nieuwe maar keiharde wereld ontstaan, waar de overlevende mensheid constant in gevecht is met de nietsontziende Moeder Natuur en de vaak meedogenloze medemens. In de wereld van Wolf bestaat slechts één manier om de donkere tijden door te komen, maar hiervoor zal de gevoelige dromer menige strijd moeten leveren. Uiteindelijk heeft dit nieuwtijdskind de sleutel tot succes in eigen handen, maar lukt het hem ook die te hanteren?

Over Leen Lefebre

Leen Lefebre groeide op in Deerlijk waar ze werkzaam is op de dienst Lokaal Erfgoed als medewerker van o.a. het René De Clercqgenootschap. Ze wierp zich al vroeg op elk boek dat voorhanden was. Later wentelde en nestelde ze zich in het wereldwijde web. Literair, muzikaal en sportief ontpopte Leen zich als een ware ontdekkingsreiziger. Zij is dromer én doener. Zo is ook 'Arendsjong' ontstaan: een boek voor alle avonturiers, jong en oud.

VOOR ALLE INLICHTINGEN

René De Clercqgenootschap (secretariaat):

Jan Dhaluin, Vichtsteenweg 15, 8540 Deerlijk

Tel.: 056/72.86.70 e-mail: dhaluin.dekeyser@telenet.be

René De Clercqarchief:

Leen Lefebre, Gemeentehuis, Harelbekestraat 27, 8540 Deerlijk

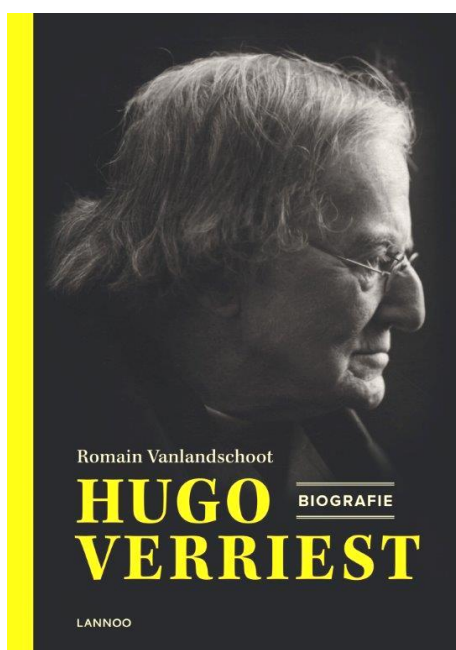
Tel.: 056/69.47.39 (enkel in de voormiddag) e-mail: erfgoed@deerlijk.be

Webstek: www.renedeclercq.be

alles over René De Clercq, zijn museum, zijn archief en het genootschap

NIEUWE BIOGRAFIE HUGO VERRIEST

Na biografieën van o.m. Cyriel Verschaeve, Albrecht Rodenbach en Joris Lannoo heeft Romain Vanlandschoot zijn biografie af van Hugo Verriest (Deerlijk 25 november 1840 - Ingooigem 27 oktober 1922). *Wetenschappelijke Tijdingen* gaf ons vorig jaar al een voorsmaakje met de reeks *Verdraagzaamheid en pragmatische samenwerking in de Vlaamse beweging. Hugo Verriest en August Vermeylen, 1895-1914*. Alleen de titel van deze bijdragen suggereert dat Verriest geen gewone *petit curé* was maar een duidelijke visie had op de toekomst van Vlaanderen en de rol van de Vlaamse beweging. Hij durfde de brug slaan over de kloof van de in die tijd primordiale levensbeschouwelijke tegenstelling. Dit was toen allemaal niet evident want Verriest werd geboren in arm Vlaanderen nl. die periode waarin Vlaanderen in zijn absoluut diepste ellende ooit verzeild was, met weinig hoop op een betere toekomst. Hoeft het gezegd dat Verriest ook de belangrijkste mentor van René De Clercq is geweest?

Op 27 januari werd het boek door uitgever Lannoo en de auteur voorgesteld in de Koninklijke Academie voor Nederlandse taal en Letterkunde in Gent. De spreker em. prof. dr. Jan Geens bracht in zijn inleiding een korte levensschets van Hugo Verriest en wees op de vele tot hiertoe onderbelichte aspecten in de activiteiten van Verriest. Dit kwam ook aan bod in het interview dat daarna van Romain Vanlandschoot afgenomen werd door Patrick Lateur (classicus en dichter). In zijn biografie heeft Romain Vanlandschoot het over de aandacht van Verriest niet alleen voor de taalstrijd maar ook voor zaken als het algemeen stemrecht, voor de sociale wantoestanden, de noodzaak van samenwerking tussen katholieken en vrijzinnigen, wil men Vlaanderen op de kaart zetten, en zelfs voor de emancipatie, dit onder andere door hervorming van het meisjesonderwijs. Verriest was geen man die alleen maar wees naar Vlaanderens grote

verleden (*'Eertijds heeft er een volk bestaan...'*), maar een toekomstgericht man, en daar vele richtlijnen voor aangaf.

Op vrijdag 24 april 2015 om 20 u. wordt het boek ook voorgesteld in de Sint Columbakerk van zijn geboortedorp Deerlijk. De jonge Verriest heeft in deze kerk als jongen zeker zijn broek versleten te meer daar zijn vader er koster was. Naast de auteur die ons zal onderhouden over de invloed van de familie Verriest op Deerlijk en de hele geboortestreek, zullen diverse sprekers uit de West-Vlaamse gemeenten waar Hugo Verriest werkzaam was, hierover een korte toelichting geven.

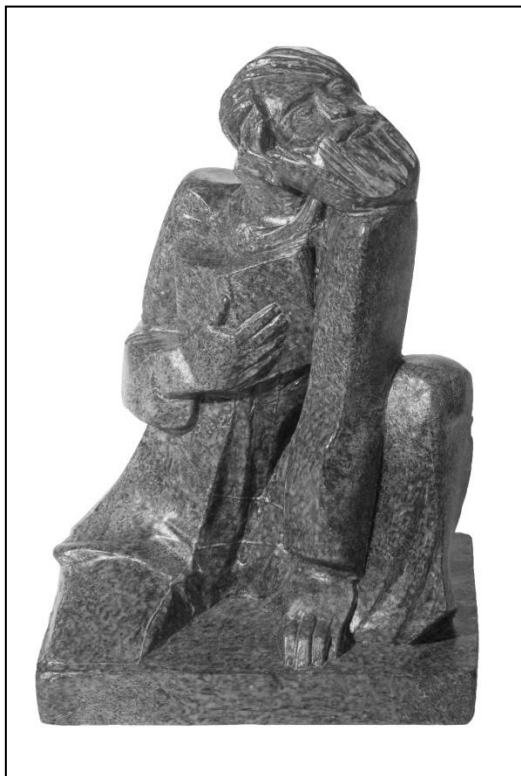
Op zondag 26 april 2015 (Erfgoeddag) van 10 tot 18 uur wordt door het René De Clercqgenootschap i.s.m. de Heemkring Dorp en Toren en Werkgroep Erfgoed een fotozoektocht in de voetsporen van Hugo Verriest georganiseerd. Een zoektocht in zijn geboortedorp, waar hij als kind ravotte, naar de mis ging, er school liep. Na zijn plechtige communie trok hij weg uit Deerlijk. Hij liet ons een erfenis na, die je aan de hand van oude foto's kan ontdekken tijdens de wandeling van ca. 1,5 km. De zoektocht start aan het René De Clercqmuseum.

Joost Vandommele en Antoon Flo

HAAL EEN KUNSTWERK VAN CANTRÉ IN HUIS

REPLICA VAN HET GRAFMONUMENT VAN DE CLERCQ

KOSTPRIJS 90 EURO

Het René De Clercqgenootschap heeft Philip Moerman, beeldend kunstenaar, opdracht gegeven om replica's van het grafmonument van René De Clercq te maken. Deze replica's worden gemaakt van een originele maquette en zijn in kunststeen gegoten (hoogte: 28 cm).

Wil je een kunstlievende geliefde, handelsrelatie of vriend plezieren met een buitengewoon geschenk, dan kan je nu al deze replica bestellen. Een unieke gelegenheid om bij je thuis te genieten van een betaalbaar kunstwerk van de befaamde Gentse kunstenaar Jozef Cantré.

**Betaling: BE49 4635 1470 1171 – KREDBEBB
René De Clercqgenootschap Deerlijk,
met vermelding 'Cantré'.**

**Info: Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk
tel.: 056/72.86.70
e-mail: dhaluin.dekeyser@telenet.be**

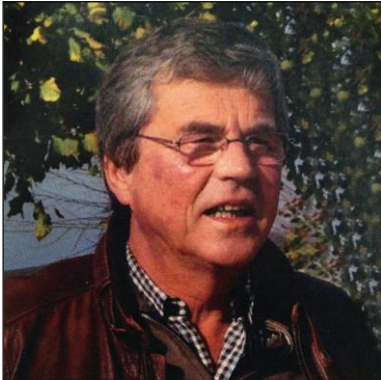
VLUCHTEN NAAR NEDERLAND

Op 9 oktober 2014, precies 100 jaar na de val van Antwerpen organiseerden we een goed bijgewoonde avond over de vlucht naar Nederland. Na een inleiding over de vlucht van de familie De Clercq, geïllustreerd met een onderdeel van onze presentatie 'De Clercq in het eerste oorlogsjaar', schetste lic. Geert Laporte de bredere context. Drs. Yolande kortlever, stadshistoricus van Bergen op Zoom zoomde verder in op de praktische problemen waar het gastvrije Nederland mee te kampen had.

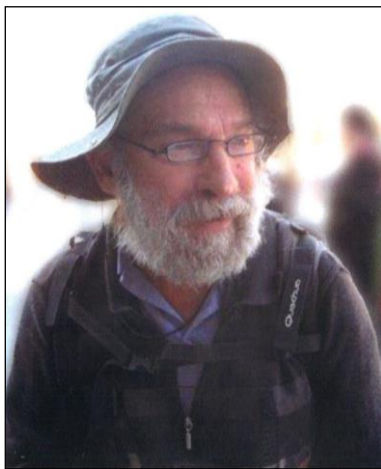
Gezien haar ligging ten opzichte van Antwerpen kwam het overgrote deel van de Antwerpenaren precies in Bergen op Zoom terecht. In amper vijf dagen tijd werd de stad overspoeld door bijna 100.000 Belgen die toekwamen per trein, tram, rijtuig, paard en wagen, te fiets of te voet. Daar was de stad, die toen zelf maar 16.500 inwoners telde, niet op voorzien. Uiteindelijk werden er 2 kolossale tentenkampen opgericht, op Plein 13 en Kijk in de Pot. De voedselvoorziening, hygiëne maar ook de openbare orde vroegen om bijzondere aandacht. In de bredere regio rond Bergen op Zoom arriveerden zo'n 250.000 Belgische vluchtelingen, een kwart van het miljoen die zich in Nederland aanmelden. Van dat miljoen en 40.000 Belgische soldaten, bleven uiteindelijk de geïnterneerde soldaten en zo'n 105.000 burgers de hele oorlog in Nederland.

Joost Vandommele

TWEE KLEINKINDEREN VAN DE CLERCQ OVERLEDEN

Op 22 maart 2014 is Koen Declercq schielijk overleden. Hij werd geboren op 27 april 1953 en was de jongste zoon van Joost De Clercq, zelf de tweede zoon van René. Koen was zeer geliefd als huisdokter in Marke. Hij hield van de natuur. De activiteiten van ons genootschap volgde en bewonderde hij op afstand.

Op 11 november 2014 overleed Harmen De Clercq na een slepende ziekte. Hij werd geboren op 13 september 1944 en was de tweede zoon van Harmen De Clercq sr, zelf de jongste zoon van René. Harmen had een sterk geloof en is meermaals te voet op bedevaart gegaan o.m. naar Santiago de Compostella. Na de begrafenis van zijn kozijn Koen bezocht hij nog het museum van zijn grootvader.

DIE DEN DAG DOOR AAN MIJ DACHT

WEL TE RUSTE

*“ Die den dag door aan mij dacht,
met mijn angst uw angsten suste,
wel te ruste.*

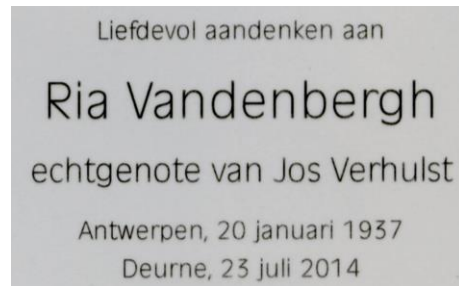
*Blauw en zuiver zij de nacht.
Neder dauwe sterrenpracht.
Engel, die mijn voorhoofd kuste,
wel te ruste.*

*Houd de kracht,
die ons heil te zamen bracht:
liefde, liefde, onuitgebluschte...
Wel te ruste.*

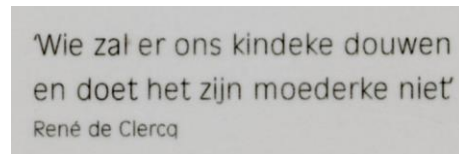
- René De Clercq -

DANKBARE HERINNERING AAN RIA-RENÉ VANDENBERGH

Moeder van Gert Verhulst (Studio 100)

Als het geboortehuis van René De Clercq een van de weinige schrijvershuizen is die kan pronken met de authentieke werkkamer van de dichter, dan hebben wij dat vooral te danken aan de familie Jos Verhulst - Ria Vandenberg. Hun tante, Ria Vervoort, de levensgezellin van René in Amsterdam, bewaarde alles als een relikwie. Bij haar dood kregen wij de werkkamer van René en haar vleugelpiano.

Tijdens haar afscheid in het crematorium van het Schoonselhof in Antwerpen vertelde actrice Clara Cleymans op een ontroerende manier het levensverhaal van Ria. Hieronder enkele markante passages.

Ria werd op 20 januari 1937 in Antwerpen geboren, als nakomertje in een gezin met nog twee kinderen. Haar zus Tony is op dat moment 12 jaar, haar broer Miel 18. De familie Vandenberg woonde in Berchem. Maar er werd nadien nog veel verhuisd, zij het altijd in het vertrouwde Berchem.

Ria was drie toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Ze was geen acht jaar toen het hele gezin na afloop van die oorlog werd opgepakt. Haar ouders hadden tijdens de oorlog het met de Duitse bezetter verbonden Vlaams Huis opgehouden. Haar vader zou in gevangenschap sterven. Een paar jaar geleden vond de familie in archieven documenten over de aanhouding van haar vader. Voor Ria gold vooral: 'Hij was als mens toch niet zo slecht, hij zal het wel om den brode hebben gedaan...' De oorlog bleef voor haar een traumatische ervaring, een onverwerkt verleden waarmee ze de rest van haar leven bleef worstelen.

Ria werd tijdelijk opgevangen door oom Miel en tante Liza, die op hun beurt nooit het vroege verlies van hun zoon Lode te boven waren gekomen. Die zoon was – ironie van de geschiedenis - in 1936 namelijk als vrijwilliger in de Spaanse burgeroorlog tegen Franco gaan vechten, maar niet levend teruggekeerd.

Ria was twintig toen ze met Jos trouwde. Ze hadden elkaar leren kennen in café Piet Pot in het stadscentrum. Hij kwam terug van een trektocht, zij was net terug van een uitstap met de Volksdanscentrale. Ze zouden de rest van hun leven delen. Jos en Ria behoren tot die generatie ouders die ongelooflijk veel voor hun kinderen hebben gedaan. Nog altijd begrijpen we niet goed hoe ze dat hebben klaargespeeld, met één inkomen. Ria was zo bezig geweest met haar kinderen, dat het haar zwaar viel toen die allemaal voor goed het huis uit waren. Ria genoot van haar kleinkinderen: Robbe, Kaat, Jef, Viktor en Marie. En de kleinkinderen hadden aan Ria een lieve, warme, luisterende, vertellende, steunende oma die er steeds stond wanneer ze ziek waren, optraden in de muziekschool of moesten studeren.

Zo'n twintig jaar geleden was daar de reuma, die onder meer het stappen moeilijker maakte. En wat later kwam ook parkinson om de hoek kijken. Gaandeweg boette de fysieke kant van haar leven aan kwaliteit in en ging Jos steeds meer voor zijn vrouw zorgen. Die afhankelijkheid beviel Ria niet altijd. Maar het maakte wel dat Jos en Ria tot voor twee jaar zonder hulp in hun appartement in de Diksmuidelaan konden blijven samenwonen. Na meer dan vijftig jaar trokken ze de deur van hun appartement aan de Diksmuidelaan voor goed achter zich dicht.

Twee weken geleden nodigde Gert (Verhulst zijn moeder) Ria uit voor een weekje aan zee. En Ria genoot enorm van die mooie dagen. Van de uitstap naar Plopsaland, van het mooie weer, van het lekkere eten en een fris glaasje bubbels. En vooral van de vele mensen die op bezoek kwamen; ze wilde voor geen geld van de wereld een afspraak missen. Het leek erop alsof ze haar tweede adem had gevonden. Zelfs stappen begon opnieuw beter te gaan. Deze week dinsdag nog ging Ria op bezoek bij haar revaliderende Jos. Het werd een lieve, lange en warme ontmoeting. De laatste. Want een dag later, woensdagochtend (23 juli), begaf haar hart het. Ria stierf onverwacht, rustig, in haar slaap.

Vanaf 1992, na de schenking van de werkkamer van René De Clercq en de vleugelpiano, bleven wij altijd de welgekomen vrienden uit Deerlijk. Twee jaar geleden waren Ria en Jos nog te gast op onze Vlaamse Zangavond waar de pianist op de authentieke piano van Ria en René speelde. Op de foto zien we Ria met de rode roos, terwijl Mieke Jos liefdevol verwelkomt.

Haar heengaan doet ons pijn.

Jan Dhaluin

GEDICHTENFEEST 30 JANUARI 2015

Een hoogdag voor het René De Clercqgenootschap

Met als klap op de vuurpijl de voorstelling van de viertalige gedichtenmap 'De Clercq Ongebonden', een realisatie van ons bestuurslid Armand Deknudt, was het gedichtenfeest een onvermoed succes. Deze dichtbundel is anders dan alle andere: heel weinig tekst, zonder voor- of dankwoord, alleen 12 losse bladeren in een map. Los en ongebonden zoals René De Clercq zelf. Een jeugdige René, die vrank aankijkt, prijkt op de voorkant van de map. De gedichten zijn mooi geïllustreerd en vertaald in het Frans, Engels en Duits. Geen makkie! Cadans, ritme, eigenheid van de taal en emotie overdragen is geen sinecure. Maar het resultaat is PRACHTIG!

Voor de 8ste maal verspreidde het Genootschap gratis posters met een gedicht van René De Clercq. In alle scholen van Deerlijk en in vijf horecazaken konden de Deerlijkenaren een poster vragen. Elk jaar zijn er te kort, maar op is op.

Dit jaar is gedichtendag in Nederland en Vlaanderen uitgegroeid tot een gedichtenweek. Toen rijpte het idee om in die week een gedichtenfeest te organiseren om de viertalige kunstmap 'De Clercq Ongebonden' voor te stellen en te promoten. We lanceerden een oproep: wij zoeken dichters uit de Leiestreek om een *eigen gedicht* ten gehore te brengen en voordragers om hun *lievelingsgedicht* te komen voordragen. Relatief vlug kwamen de kandidaturen binnen en het feestprogramma kreeg stilaan vorm.

Op het programma stonden de dichters: Toon Callewaert, Jenny Dejager, Xavier Roelens, Karl Uyttenhove en José Vandenbroucke. Vier voordragers droegen hun lievelingsgedicht voor: Jan en Mieke Dhaluin-Dekeyser, Trees Goeminne, Roger Terryn en Egied Vandommele. Walter Coucke eerde Briek Schotte als wereldkampioen in Moorslede en Koenraad Degroote, burgemeester van Wakken, huldigde pastoor Hugo Verriest. Tot slot zong kleuteronderwijzeres Carine Viaene een prachtig afscheidsgedicht, gemaakt op het einde van het schooljaar en opgedragen aan haar kleutertjes. Componiste Hilde Vandevoorde begeleidde Carine op de piano.

Daarna werd de viertalige kunstmap 'De Clercq Ongebonden' in de bibliotheek aan het grote publiek voorgesteld. Armand Deknudt, de ontwerper van de map, vertelde op een serene, rustige en inhoudelijk heldere manier hoe de kunstmap tot stand kwam. Vier gedichten werden voorgedragen: burgemeester Claude Croes in het Frans, schepen Regine Rooryck in het Engels, Ursula Koelmer in het Duits en Francis Deknudt in het Nederlands. Marleen Putman, een Deerlijkse zangeres, zong *Ik kan u niet vergeten* van De Clercq in de vier talen.

Lovende woorden

Naast de lovende woorden o.m. van burgemeester Claude Croes en schepen van cultuur Regine Rooryck citeren we enkele mailtjes die we mochten ontvangen.

Gedichtendag was uitermate een succes. Alvast van harte gefeliciteerd. Het geheel van de verschillende dichters, voordragers en de voorstelling van de gedichtenbundel was hartverwarmend. René De Clercq is meer dan actueel. We mogen trots zijn op het genootschap (Bernard Verschuere, voorzitter cultuurraad Deerlijk).

Een grote proficiat voor de avond van gisteren!!! Het was puik!!! Super!!! De map is ook zeer geslaagd (Ludwien Declercq).

Het mag gerust gezegd worden dat het om een overrompeling ging. Zoveel gegadigden louter om naar poëzie te komen luisteren. Dit is een unicum. Dit is zelfs geen evidentie in een stad als Kortrijk of Gent. Maar het is wel een bewijs dat, als een ploeg idealisten hun voornemens uitwerken, dan ook over de hele lijn slagen in hun opzet. Proficiat aan alle mensen van goede wil die zich hebben ingezet voor dit prachtige evenement. Het heeft mij zeer geraakt (Jenny Dejager, dichteres).

Schitterend idee, perfecte voorbereiding, een massa volk, een verrassend goed programma, een fantastische promotie en dito verkoop van 'De Clercq Ongebonden'. Jullie hebben een unieke prestatie geleverd! Dank aan allen die op de een of andere manier bijgedragen hebben tot het welslagen van dit gedichtenfeest (Arnold Vantieghem, voorzitter René De Clercqgenootschap).

Mijn vrouw Mieke en ikzelf waren die avond doodgelukkig. Opdracht geslaagd!

Jan Dhaluin

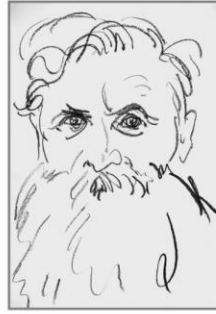
René De Clercq kijkt op de wereld. ... Wij zijn er nog niet ...

ELK ZIET DE WERELD

Elk ziet de wereld vanuit zijn hoek,
een eeuwige zegen, een eeuwige vloek;
een baaierd vol tegenstrijdigheid,
vol grimmige haat en nijdigheid.

Een vijand kweekt ge uit uw vroegste vriend:
de mens moordt de mens en de goden zien 't.
Wie eerlijk wijst op de wenselijkheid
van duldende liefde en menselijkheid,
wordt dromer, dweper, dwaze genoemd,
geschuwd als melaats en tot dolen gedoemd.

Uit de viertalige gedichtenmap: De Clercq ongebonden

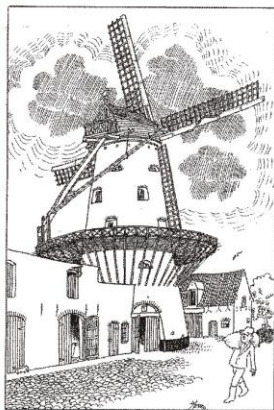
René De Clercq klapt Frans

JE NE PEUX T'OUBLIER

Je ne peux t'oublier,
mon simple pays,
parmi les gens de connaissances,
de possessions et d'existence.

Je ne t'ai jamais perdu
des yeux de mon âme,
mon village et ma tour,
la roue chantante de mon père.

Uit de viertalige gedichtenmap: De Clercq ongebonden

De Clercq and the miller of Deerlijk

THE WORLD TURNS WITH WIND

Like windmill sails, so people turn,
up down,
up down.

The high gets low,
the right gets crooked,
the simple miracle.

Blow, blow,
turn, turn!

The miller, ever equal tempered:
the world turns with wind.

Uit de viertalige gedichtenmap: De Clercq ongebonden

Vater De Clercq singt eine Ode an die Mutter

MÜTTERCHEN ALLEIN

Wer wird unser Kindchen wiegen,
wenn's nicht das Mütterchen tut?
Wer wird sein Deckbetchen schieben
bis es kaum durch ein Löchlein noch sieht?

Kleine, kleine,
Mütterch' allein,
wiege, wiege, hin und her,
kleine, kleine,
Mütterch' allein,
kann ohne Wiege nicht sein!

Uit de viertalige gedichtenmap: De Clercq ongebonden

Over 'De Clercq Ongebonden'

Mijn vader, Aloïs Deknudt, was fotograaf in Deerlijk. Hij heeft René De Clercq nog gefotografeerd. Mijn moeder, Maria Adins, was een boerendochter uit Vichte. Zij heeft Hugo Verriest nog goed gekend. Onze meid, Alidaatje, vertelde mij toen ik klein was, hoe ze dikwijls René De Clercq in de velden zag wandelen met een boek in de hand. Op school en thuis leerde ik de gedichten van De Clercq.

In mijn beroepsleven kwam ik veel in aanraking met vreemde talen (in Europa en erbuiten). Ik zei altijd dat ik Belg was, Vlaming. Nu ik Europeaan ben, en lid van het René De Clercqgenootschap, en oud, kijk ik met liefde terug op de schat van gedichten die De Clercq ons naliet. Ik wou, in navolging van Richard Strauss nog eens mijn 'letzte Lieder' zingen. Het werd een map met gedichten in vier talen Nederlands, Frans, Engels en Duits.

Maar het moest een boek worden, anders dan de anderen. Ik selecteerde finaal twaalf gedichten (uit de duizend die De Clercq maakte). Ondertussen wist ik dat het een map zou worden met losse bladen, telkens met een passende foto en een bijschrift dat aantoonde hoe actueel en eeuwig die gedichten wel zijn. De map heet: 'De Clercq Ongebonden', omdat De Clercq zich nooit gebonden heeft aan enige instelling of filosofie, maar wel aan schoonheid en liefde voor het leven. Op de map staat de jonge De Clercq, die ons vrank aankijkt alsof hij ons wil zeggen: 'Kijk, zo ben ik, een geboren Deerlijkenaar die weet wat er in de wereld gebeurt en die er een klare kijk op heeft.'

De map is een ode aan De Clercq en ook een beeld van onze Vlaamse roots; een ideaal geschenk voor onszelf en voor onze internationale vrienden, ergens in de wereld.

Deerlijk 12 februari 2015

Armand Deknudt

ARMAND DEKNUDT MAAKT 'DE CLERCQ ONGEBONDEN'

De familie Deknudt is in Deerlijk sedert vele decennia bekend als een belangrijke nijveraarsfamilie. Armand is de stichter van de Lustrerie Deknudt en was er jarenlang bedrijfsleider. Daarnaast is hij een kunstliefhebber die houdt van tekenen, fotograferen en filmen.

Als lid van het René De Clercqgenootschap stelde Armand voor om een gedichtenmap te maken. Hij wilde hierin De Clercq weergeven in zijn liefde voor Vlaanderen, voor het volk, het gezin, de natuur, de liefde en de dood.

'De Clercq Ongebonden' is een zeer mooie uitgave geworden met 12 zorgvuldig uitgekozen gedichten. Ze spelen in op de ongebonden levensvisie van De Clercq en stralen emotie, schoonheid, verdriet en geluk uit. Sommige ervan zijn meer dan 100 jaar oud, zijn nu nog actueel en zullen dit ook in de toekomst blijven. Om aan De Clercq en aan Deerlijk een internationale uitstraling te geven werden de verzen vertaald in het Frans, Engels en Duits. Een moeilijke opdracht die veel inspanningen en geduld vergde. De bijhorende foto's en tekeningen verlenen kwaliteit en stijl aan het ontwerp. De 12 gedichten zijn op afzonderlijke bladen op duurzaam papier gedrukt en ongebonden verzameld in een prachtige kunstmap. Een uitgave met klasse! Je kan er een blad uitnemen voor je goede vrienden of er een in de living op het buffet leggen. Of beter nog je kan het aan de muur hangen als ode aan de grilligheid en schoonheid van het leven.

Deze gedichtenmap is niet alleen een persoonlijke verrijking. Je kan ze ook als een origineel geschenk aanbieden aan familieleden, vrienden en/of kennissen (zeker aan anders-taligen!).

De gedichtenmap kost 12 euro (met verzendingskosten 18 euro) en is te verkrijgen in de Deerlijkse boekhandels: BIB, DONCKELS, ETIKET; de gemeentediensten: o.c. d'Iefte, bibliotheek, Archief Leon Defraeye (gemeentehuis); René De Clercqgenootschap bij Jan en Mieke Dhaluin en vanaf 26 april 2015 in het René De Clercqmuseum. Voor meer details, zie laatste bladzijde.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

GUIDO GEZELLES DICHTWERK DOOR RENÉ DE CLERCQ

In het archief van Antoon Jacob (zie p. 32) bevond zich de kladversie van het proefschrift van René De Clercq, dat inmiddels gedigitaliseerd is. Dit archief is nu ondergebracht bij het ADVN in Antwerpen. Eigenaardig misschien dat het juist de moderne technieken zijn die ons terugvoeren in de tijd, meer bepaald naar het jaar 1902. Bovendien maken deze technieken het mogelijk dat we in onze woonkamer, achter onze computer, zo maar over de schouder van de jonge student René De Clercq mee kunnen kijken. Het lezen van de handgeschreven kladversie van zijn proefschrift (320 bladzijden), schenkt een speciaal gevoel.

René De Clercq studeerde aan de Rijksuniversiteit Gent. Net daarom kunnen we zijn proefschrift over het dichtwerk van de West-Vlaamse priester-dichter Guido Gezelle een opmerkelijk keuze noemen. Als **motivatie** voor die keuze schreef De Clercq in zijn inleiding: '*... Wat mij tot het schrijven dezer beschouwingen noopt is, **in de eerste plaats**, de zelfstandigheid van Gezelle's dichtwerk, dat wat inhoud en vorm, gedachte en stijl, betreft, alleen staat in onze letterkunde. (...) **In de tweede plaats** noopt mij tot dit werk het onwetenschappelijk-subjectieve waarop de meeste der ontelbare kritieken van Gezelle's dichtwerk berusten. Namelijk bij zijn dood verschenen in de bladen tal van artikelen vol bleeke algemeenheden en zonderlinge onnauwkeurigheden spruitende deels uit de onkunde der schrijvers dier losse regeltjes, deels uit partijdigheid ...'* Die partijdigheid komt zowel voor bij de aanhangers als bij de tegenstanders, volgens René De Clercq, de enen hemelen hem op, de anderen doen zelfs niet de minste moeite om zijn werk te lezen. '*... Daarom heb ik in deze studie gepoogd het kaf van het koren te zichten, en Gezelle's dichtwerk te geven voor wat het is. (...) Gezelle heeft in enkele jaren meer invloed uitgeoefend dan gelijk welk ander vlaamsch schrijver - Conscience alleen uitgezonderd - gedurende een ganschen levensloop...'*

Gezelle stond niet erg in de gunst bij zijn oversten, nooit bekwam hij een hoog ambt. Gezelle was in 1857 leraar van poësis (=dichtersklas, nu 5de La-Gr) maar werd gedegradeerd tot surveillant van het pensionaat. Hij dichtte nog één jaar en zweeg daarna 30 jaar. Zweeg Gezelle omdat hij zich verdiepte in de middeleeuwse bronnen van onze taal en de vertaling van 'The Song of Hiawatha van Longfellow', of omdat hij een gekwetst en gebroken man was? Hierover schrijft De Clercq '*... in tegenspoed kon hij niet zingen ...'* en verwijst daarbij naar Tijdkrans 84 waarin Gezelle dicht:

*'k Zal mij van te dichten zwichten,
zoo 't mijn hert niet wel en gaat;
Wie kan rijpe bezen lezen
van nen tak die drooge staat?*

Ook pastoor Verriest spreekt volgens De Clercq strenge waarheid:

*Goud en edelsteenen in overvloed moest en zoude hij over
Vlaanderen strooien voor alle tijden, maar, eilaas, slag op slag werd
hem tonge en tale lam geleid. God vergeve het, -Vlaanderen nooit!*

De twee Dichters

'... In Gezelle hebben wij twee dichters: weliswaar bestaan er tusschen beide banden van de allernauwste verwantschap, doch daarnevens merken wij zulke talrijke en grondige verschillen op, dat wij moeilijk het werk van den tweeden als het natuurlijk uitvloeisel van dit van den eersten kunnen beschouwen...'

'... **De eerste Gezelle is meer een dichter ...**', schreef René De Clercq. Hij is jong en levenslustig, de frisse zwiervolle, overweldigende zuivere inspiratiedichter van vóór 1862. Strijdvaardig, beziel met vlamme geestdrift; zijn hart is een borrelende bron van vriendschap en genegenheid. Hij kent een diepe liefde voor Jezus en is sterk verbonden door diepe vriendschappen met zijn leerlingen. Gedichten vloeien moeiteloos uit zijn pen.

De jonge Geuzelle was ^{een} levenslustig, edelmoedig, en strijdvaardig man, beziel met vlamme geestdrift voor het goede en ~~de~~ ^{de} wachome, ~~en~~ vliegend op breiden vleugelslag naar ^{een} hoog-aanlokkend ideaal. Hij kende de menschheid niet, of liever hij kende slechts het beste van haar; zijn hart was een borrelende bron van zoete vriendschap en innige genegenheid, van ~~edel~~ droomende liefde en brandende drift. Het grootsche doorschokte hem; het zedere deed hem trillen. Schalk en weech, liet hij vol tinkelenden humor, deed luisterend knikken, lachen en weenen: maar daarom moest hij bij zijn volk zijn: elders zweeg hij, en scheen koel.

'... **De tweede Gezelle is meer een woordkunstenaar ...**' van 1890 en later, oud van hart, wantrouwig; zijn liefde dood en begraven. '... Het dichten wordt hem een arbeid, een arbeid dien hij liefheeft. (...) Hij zoekt gekweld naar een passenden vorm, en vindt hij dien, dan weegt hij in zijn fijnvoelende en zekere hand elk vers, elk woordje, dat hij in dien vorm wil gieten. (...) De schilderingen zijn met vasten hand geteekend, doch differ van kleuren. (...) De rythmen zijn buitengewoon rijk en buigen naar den eisch van den dichter met de stof mede...'

René De Clercq bestudeerde in het proefschrift de invloeden die Geuzelle ondergaan had van andere schrijvers, met veel verwijzingen naar en vergelijkingen van teksten. Hij bewonderde Geuzelle die een eigen taal gevonden had. '... Door een jarenlange oefening, door een lastige wring- en wroetontwikkeling, door een gestadigen omgang met het sprekende volk, door zijn fijn bewerkte vertaling van Longfellow's Hiawatha heeft de Westvlaming Geuzelle een taal weten meester te worden, frisch en levendig, krachtig en sierlijk, alhoewel kunstmatig, en in alle opzichten zoo eigenaardig ouderwetsch en eigenaardig modern dat zij met geen ander Vlaamsch of Nederlandsch vergeleken kan worden...' (ook niet met het West-Vlaams!)

Gezelles letterkundige Betekenis

'... Geuzelle is een ware dichter (...) zijn verzen zijn wat klank aangaat van de mooiste die in onze taal bestaan (...) zijn natuurgedichten volstaan om hem eeuwig te doen leven als den grootsten lyriker en den grootsten stylist van de negentien eeuwsche vlaamsche letterkundigen. (...) Geuzelle een eenvoudig brave mensch met veel gevoel (...) die achting en genegenheid afdwingt (...) een ware dichter (...) een kunstenaar...'

'... Is Gezelle een groot dichter? Groot, niet onder de Vlamingen, onder de Nederlanders - want dat is hij, maar in de algemeene wereldlitteratuur? Hier luidt het antwoord vlakaf: neen! Hij is niet groot omdat hij steeds in het kleine gewerkt heeft en blijkbaar in het groote niet werken kon. Waar is zijn epos, zijn drama? (...) Had hij in een andere omgeving en andere levensomstandigheden verkeerd, die hem nader bekend maakten met het menselijke streven en strijden om hem heen; was zijn geest bij machte geweest om die wereld in zich om- en uit te arbeiden; was in zijn besten tijd de werkkraft niet uit hem gerukt geweest; had hij de gave der samenstelling, het grootste kenmerk van het genie van den schepper in hooger maat bezeten, dan wellicht zou uit de lichtvonkende steenen die zijn slijpende en polijstende hand zoo vluchtig ontsnapten, een prachtig kunstwerk ontstaan zijn, tintelend van wonderbare schoonheid. Nu bestaat zijn werk uit losse perls en lichte kanten: noch kroon, noch kleed...'

En toch sterft Gezelle nooit

'... Niet alleen omdat zijn dichtwerken een goudmijn zijn voor de taalgeleerden. Omdat daarin aan de toekomstige dichters een nieuwe richting wordt aangewezen, een jongere kunstidee die de detail schoonheid zich doen in-arbeiden in een grootsch geheel, maar het meest nog, omdat zij op zichzelf gezuiverd van het mindere en middelmatige dat ze bevatten, een oorspronkelijk frisch prachtig werk zullen blijven: vol bloed en gloed vol leven en natuur. Gezelle is een der grootste onder de kleine meesters...'

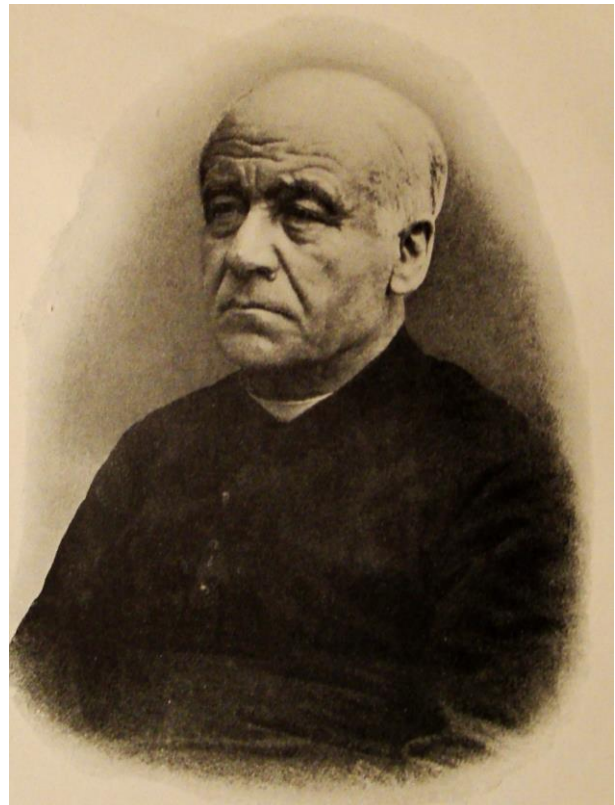
Dat alles en nog veel meer staat te lezen in het proefschrift, waaruit sommige delen hier letterlijk werden overgenomen.

Sabine Degloire

BEGRAFENIS GUIDO GEZELLE

René De Clercq is samen met **Karel Van de Woestijne** op 1 december 1899 aanwezig op de begrafenis 'van Hem, dien ze in vrome oprechtheid en met de warme liefde hun Heer en Meester noemden', want 'meer dan wie hadden die twee twintigjarige dichters onder den slag geleden'. Samen volgden ze de lijkstoet en 'haalden (...) hunne herinneringen op aan den Groote, die thans de eeuwige rust kende'. Volgens Van de Woestijne is het ook om 'zijne dankbaarheid (te) bewijzen' dat De Clercq het idee opvat 'zijne doctorsthesis te wijden aan het werk van hem die meer dan wie en als allereerste een meester was geweest'. In feite heeft De Clercq inderdaad zijn dissertatie aan Gezelle gewijd, wat op zijn minst als een blijk van bijzondere belangstelling mag gelden.

Uit *René De Clercq, Een monografie* van dr. Koen Hulpiou

MIJMERINGEN WAAR WARE DICHTERS IN RONDWAREN

Een arendsvlucht over het mistige landschap van de kunstgeschiedenis.
René De Clercq en het expressionisme, een notitie.

EEN VISIE

De Weg van alle Kunst

Onze antieke wereld, zeg Grieken en Romeinen, streefde in zijn kunst naar de perfecte weergave van de volmaakte mensfiguur. Maar hoogmoed kwam voor de val: mens en kunst behelzen meer dan vorm. Waar blijf je zonder inhoud? De Grieks-Romeinse beschaving verdween, uitgehold, niet alleen op artistiek vlak.

In onze streken breekt een stille tijd aan, genoemd de vroege middeleeuwen, maar die was helemaal niet zo duister als beweerd wordt. Men heeft het nu over de Karolingische (8°-9° eeuw) en de twaalfde-eeuwse renaissance. Voor kunst- en andere historici heel wat werk aan de winkel. In de hoge en late middeleeuwen (allemaal perioden zonder begin of einde) verschijnen de kathedralen (aan wier voet zo je wil je mag creperen), hoogstandjes van kunst en architectuur, zo hoog dat ze wel eens instortten, en die overigens nergens voor nodig waren, maar maak dat een middeleeuwer wijs.

De late middeleeuwen vertonen een ongeziene ontwikkeling en bloei van de schilderkunst, met als toppunt Van Eycks '*Lam Gods*', waar menig onder ons over heen kijkt omdat het voor onze neus hangt. Inhoudelijk is de kunst dan haast helemaal religieus, later komen daar de portretten van regeerders en mecenasen bij. De stijl is hyperrealistisch, ondersteund door de ontwikkeling van verf en schildertechniek. Maar alleen zwaar mecenaat kan die precisie en stijl ondersteunen. Een groot schilderij vraagt maanden of jaren werk. Dit kan niet blijven duren. Met stijl en precisie gaat het daarna eeuwenlang bergaf! Zie een geschilderd oog: bij Van Eyck is dit een echt oog, met een vergrootglas zie je onderdelen van een oog. Geen twee eeuwen later, bij Rubens en Rembrandt is dat al heel wat anders. Onder een vergrootglas zie je bij hen geen oogonderdelen meer, maar vlekken en strepen verf, nou ja. En tweede helft negentiende eeuw komen de impressionisten: de hele figurenaflijning verdwijnt. Hoe schildert een impressionist een oog? Rond 1900 is het hek helemaal van de dam. De kunstenaarswereld wordt een esoterische kliek, vaak wereldvreemde individualisten die zelf bepalen wat ze gaan schilderen en hoe. De schilderkunst wordt één groot experiment: abstrakten, futuristen, surrealisten, expressionisten vliegen erop los, mag je wel zeggen (al moet er ook wel eens wat verkocht raken, maar er was altijd wel ergens een gek te vinden).

Het publiek stond erbij en keek ernaar. Marcel Duchamp (1887-1968) geeft er zelf een ferme duw aan en verklaart de kunst failliet, en dat is zij nog steeds. Gezegend onze liefhebbers, leve de zondagsschilders. Ondertussen 'prijken' op onze pleinen en in onze parken de wanstaltelijkste gedochten en de leegste kaders, door wie toch tot kunst verklaard? De wereld stond intussen niet stil. Het interbellum: wat een tijd! Dit is de afbraakperiode van een oude cultuur en maatschappij, ingeleid door de negentiende-eeuwse industriële revolutie. Wat zien we? Wetenschappers breken de ondeelbare atomen open, het heelal heeft geen grenzen, begin of einde meer. Psychologen breken uw geest open. Maatschappijstructuren worden bekritiseerd, daar hoefde u geen marxist voor te zijn. Godsdienstinstituten liggen zwaar onder vuur; door akkoorden met dictators verliezen ze alle krediet. In de schilderkunst 'bloeit' het *expressionisme*. Die heeft iets demonisch. Hierin wordt de mens een monster, aan flarden gerukt en in een disproportionele wereld gegoid, symptoom van alle rampspoed. Maar de mens is een taai beest.

Op! Dapper op weg naar de welvaartmaatschappij. Eerst nog vlug zestig miljoen doden en dan maar consumeren: transistors, vakantie en ijsjes likken. Wat is dit voor een planeet? Al voelde je al die dingen niet meteen aan, de tijdsgeest was nefast en de economische malaise zal wel degelijk voelbaar geweest zijn.

Renaat moet het allemaal meemaken, al bespaarde zijn vroege dood hem het tweede bedrijf van de catastrofe en de daaropvolgende verloedering. Hij, de levenslustige, lyrisch en gevoelsmens, geslagen en verbannen, wil in zijn bestaan voorzien door een kunsthandel, en het noodlot drijft hem in handen van precies de expressionisten! Al waren de kunstenaars met wie hij werkte zijn beste vrienden, we kunnen ons afvragen of hun expressionistische experiment wel met zijn kunstopvattingen strookte, en hoe verkoop je kunstwerken waar je eigenlijk niet honderd procent achter staat, die in uw diepste binnenste niet stroken met uw positieve naar gave natuur en mens gerichte levensopvatting, de volheid van het mens-zijn?

De Clercq was geen kunstenaar in de moderne zin; losgeslagen individualist in de greep van de ontbinding. Hier is het kunstwerk de dood, een moord, een monument op een brok afgeschreven innerlijk leven, door de kunstenaar lamgelegd, vervormd en versteend door zijn medusablik. Soms blijft zo'n kunstenaar steeds hetzelfde '*monument*' maken, opnieuw en opnieuw, blijkbaar krijgt hij het monster in hem er niet definitief onder. Over die duizend schedels moet hijzelf verder leven. Het werk van Frits Van Den Berghe wordt op het eind een demonische duisternis. Zei Rilke niet dat schoonheid het begin is van de verschrikking? En de stormen van sociale onrust trekken nog eens over alles heen. René De Clercq ontsnapt aan dergelijke kunst, hij is een ander soort mens, zijn noodlot komt uit een andere hoek.

Zin en Zinloosheid

Een man en een vrouw geven zin aan elkaars bestaan. Samen hebben ze betekenis voor hun kinderen. Het gezin geeft steun aan de samenleving die op haar beurt iets moet bijbrengen aan het wereldbestel. Maar waar is die planeet dan goed voor? Misschien zijn er wel andere bewoonde planeten, en moeten we samen een vredelievende galaxie opbouwen, en er zijn ontelbaar veel galaxieën. Maar waar is dit hele heelal nu goed voor, dat per definitie alles is en dus nergens nog voor iets betekenis kan hebben? In onze eeuwige behoefte aan zingeving doken dan ook twijfelachtige religieuze en spirituele theorieën op. Gezelle, een en al religiositeit en mystiek, zal zich uiteraard aan de boven-natuurlijke bestemming van de mens houden. De Clercq ziet ten slotte, ook op symbolische wijze, de zon als levensbron, symptoom van 's mensen eeuwige behoefte aan een houvast, hier een oriëntatiepunt, maar geen bestaansverantwoording.

Nee, wie het te ver of in de spirituele schemering gaat zoeken, verdwijnt in het niets. Daarom, als dat soort vragen u wat te veel worden, geef dan een *klutske frezen* aan uw buur, en alles in uw heelal zit weer op zijn plaats. Veel mensen liggen ook niet wakker van dergelijke bespiegelingen, maar onverschilligheid brengt tal van gevaren mee: gebrek aan spirituele diepgang, planeetvernietigende consumptie. Wij zitten werkelijk in de tang tussen zinloosheid en zelfbegoocheling. Wees dus maar blij en gelukkig zo goed als dat gaat en kijk, daar is uw evenmens. We zijn er nu eenmaal, ooit een schitterend evolutionair ongeluk genoemd.

Het zal Renaat worst wezen: het leven kan wondermooi zijn maar de mensen deugen niet. *Harmen Riels* krijgt dan ook andere katten te geselen. De Clercq-Riels leeft in een tijd van werkelijk nijpende maatschappelijke problematiek. De herbronning van Riels betreft dan ook niet het spirituele (al is er wel enige filosofische situering - K. Hulpiaw) maar het sociale aspect van het mens-zijn.

Schoonheidstheorieën

Bij onze Grieken bestond een opvatting dat onze wereld een afschaduwing is van een stelsel volmaakte entiteiten of ideeën, van een ideële onvergankelijke voorraad van alle eigenschappen en dingen in hun volmaakte vorm, de ideeënwereld van Plato. Ook de schoonheid bestaat als volmaakte idee en in onze onvolkomen wereld hebben de dingen evenzeer iets van deze absolute schoonheid meegekregen.

In de christelijke visie zal die volmaakte ideeënwereld Gods potentieel worden van waaruit Hij Zijn schepping voltrok, en hierin moet dus iets van de goddelijke schoonheid te vinden zijn. Het schone komt van God. Toen de jonge Streuvels de schoonheid in de kunstgeschiedenis ging zoeken, zei Gezelle hem: 'Ge moet de schoonheid in uzelf zoeken', een mysterieuze uitspraak waar Streuvels moest over nadenken.

Pal hiertegenover staat de opvatting dat schoonheid een puur menselijke gewaarwording is. De natuur, de wereld - van schepping is hier geen sprake meer - maakt bij de mens bepaalde gevoelens los, die hij als positief, mooi, of negatief, lelijk ervaart. Schoonheid is hier psychologie geworden. Geen goddelijke universele schoonheid meer, maar individualisme, getuige dat de ene mens een bepaald ding mooi vindt en de andere niet.

Waarin ligt nu de schoonheid van de gedichten van René De Clercq? Duidelijk is De Clercq een gevoelsmens, met fundamenteel een positieve, levenbeamende kijk op de wereld en het leven. Zijn dichtwerk vertoont schoonheid in vorm en stijl, ritme en rijm zijn hem essentieel, maar dit is niet de inhoud. Ook naar inhoud steekt er schoonheid in De Clercqs dichtwerk: hij bespeelt de overbekende gevoelige snaren die leven en natuur in ons legden.

De Clercq zal zich weinig om schoonheidsfilosofie bekommerd hebben, maar juist daardoor kan hij schoonheid des te spontaner beleven en uitdrukken, en kunnen wij met zijn gedichten meeleven. Is zijn (onbewust) standpunt eerder psychologisch, menselijk? Hijzelf is het die de wereld en het leven aanvoelt, al moet enig pantheïsme hem door een universele deelname aan de natuur een universele schoonheid laten veronderstellen. Komt alle schoonheid van God, die ze in zijn schepping legde? Bij deze opvatting moet men een religieuze ingesteldheid hebben, zoals Gezelle, maar bij De Clercq is die op zijn minst vaag te noemen, en er zit evolutie in zijn kijk, van religieus tot natuurlyrisch (zijn strijdbaar dichtwerk laten we hier terzijde).

Ook van hieruit kunnen we ons afvragen of De Clercq niet het expressionisme, die afbraak, niet liever had uitgespuwd, zeker als we zien dat zijn latere toneelwerk in verzen, hoewel Bijbels, puur menselijke tragiek behandelt. Zijn alter ego, Harmen Riels, stelt hij voor als kunstschilder *die in de natuur gaat schilderen*, zeker niet wereldvreemd is en met een *groot sociaal engagement* leeft. Wordt het De Clercq allemaal wat te veel, dan bezoekt hij de familie Pieck, rustige natuurminnende lui, onophoudelijk met de artistieke uitbeelding van een gave natuur en het gave leven bezig. Hebben een botsing, een oververhitte versmelting van sociale problematiek en zijn eigen situatie, met een monsterlijke, demonische kunstrichting, en met zijn persoonlijke tragiek, René De Clercq uiteindelijk niet in een fatale wurggreep geklemd?

Beklemmende verzen van de grootste bard van onze tijd schieten ons te binnen:

*O gezochte liefde, O versteende liefde!
O kluwen van stof en van geest
O geliefde van engelen, van demonen en wijzen
Van de hele schare gebroken harten
Erbarm u over deze ziel!*

Nawoord

Wij werden erop gewezen dat René De Clercq wel best met het expressionisme kon meegaan. En waarom ook niet. Voor ons standpunt pleit evenwel dat expressionisme moeilijk een uitdrukking kan zijn van een diepgewortelde eigenheid van een mens, van de kunstenaar. Wat voor chaos en ontreddeping moeten wel in een mens, in de kunstenaar woeden om zich expressionistisch te gaan uitdrukken? Kan bij iemand dergelijke ontreddeping de grondtoon van zijn bestaan zijn? Daarom denken we dat het expressionisme *door de tijdsgeest* ingegeven werd, een uitdrukking was van de chaos en de ontreddeping op maatschappelijk, internationaal en sociaal niveau, zodat ook De Clercq kon meegaan met het expressionisme, als uitdrukking van het tijdsgebeuren rondom hem en eventueel daarbij als uitdrukking van zijn persoonlijke kwellingen. Expressionisme als uiting van een substantiële karaktertrek moet wel de weergave zijn van heel wat innerlijke tragiek en verscheurdheid. Structureel ongelukkig, heet dat dan, extreem expressionisme hoort dan in de psychiatrie thuis.

Nu het ook nog over die moderne bard ging, nog dit. Barden bezingen het menselijke bestel, tijdsgebonden of universeel. Daarom twee teksten, een van De Clercq en een van onze oude bard van nu. (We laten u rustig raden naar de naam van die moderne bard, mocht u die niet weten.)

*Oorlog teistert. Alleroorden
Loert de dood op buit.
Krachtigen schrikken, heiligen moorden,
De wereld roeit haar eigen uit.*

René De Clercq, Bussum 1915

*Ik kan niet meer meegaan
Met deze horden ongeregeld
Terwijl de hooggeplaatste moordenaars
Hun gebeden uitbazuinen
Maar ze zullen storm oogsten.*

...?

Hadden niet beide teksten door de ander geschreven kunnen zijn? En dacht De Clercq alleen aan zijn landje, waar de Leie vloeit en de Schelde die brandt, dat hoort bij zijn tijd. Onze oude kosmopolitische bard van nu, die de laatste decennia, tot in de eenentwintigste eeuw, van zich liet horen, moet het wel over de chaos en de duisternis binnen de hele mensheid hebben. Het is toch maar een mooie vaststelling dat twee mensen, door een eeuw en de halve aardbol van elkaar gescheiden, dezelfde problematiek bezingen, een universele problematiek namelijk en juist daardoor, en waar overigens niet genoeg op gewezen kan worden. Dit is nu net de rol van de bard.

De volledige tekst van De Clercqs gedicht vindt u in de onlangs verschenen sublieme gedichtenmap 'De Clercq Ongebonden'.

Antoon Flo

DEERLIJK IN TIJDEN VAN OORLOG 1914-1918

Op 14 september 2014 kaderde **Open Monumentendag** in het teken van Erfgoed vroeger, nu en in de toekomst. Deerlijk koos het thema 1914-1918, met name: Deerlijk in tijden van oorlog, nu en in de toekomst. In het Rode Kruislokaal liep er het hele weekend door een tentoonstelling over de oorlogsslachtoffers van de eerste wereldoorlog in Deerlijk. De oud-strijdersbond toonde een film, medailles, vuurkaarten, foto's, documenten, bidprentjes, objecten en zo meer, uit deze uitzichtloze periode.

Het René De Clercqgenootschap, dat elk jaar van de partij is op deze dag, werkte mee aan datzelfde thema: Open Monumentendag in tijden van oorlog. Om de honderdste verjaardag van de Wereldoorlog in de schijnwerpers te zetten, toonden we in de werkruimte van René De Clercq doorlopend een documentaire die de toenmalige BRT 25 jaar geleden over het onderwerp maakte. Een zeer interessante film met interviews van allerlei oud-strijders en mensen uit de Westhoek: '75 jaar na de oorlog 14-18'.

Daarnaast konden de bezoekers een map inkijken met **honderden originele postkaarten**. Het ging hem zowel over Belgische, Duitse als geallieerde. Al deze kaarten hebben uiteraard min of meer een propagandistisch karakter en handelen over de diverse vorstenhuizen, wapensystemen, vliegtuigen, Zeppelins etc. We vinden het als museum belangrijk om af en toe met originele zaken, die goed de tijdsgeest illustreren, voor de dag te komen. (Leen Lefebre)

EEN JAAR VAN TURBULENTIE EN OMWENTELING: RENE DE CLERCQ IN 1915

Het is zonder meer duidelijk dat 1915 meer dan een bijzonder jaar was in het leven van René De Clercq. Zijn kleinzoon, Joost Vandommele, schreef hierover een uitgebreide bijdrage in een afzonderlijke brochure. Hieronder publiceren we een sterk verkorte en gepopulariseerde versie met enkele opvallende passages die u goesting moeten doen krijgen om de volledige bijdrage (68 bladzijden) te lezen. Deze is gratis te bekomen via ons secretariaat of via de auteur joost.vandommele@skynet.be.

'De Vlaamsche Stem', een loyaal Belgisch dagblad voor de Vlaamse vluchtelingen

'De Vlaamsche Stem' was het project van Frans Van Cauwelaert, die rond de val van Antwerpen naar Nederland vertrokken was en er een eigen krant wilde, waaraan hij ook voldoende morele en financiële basis gaf. Het eerste nummer verscheen op maandag 1 febr. 1915.

Het blad werd geleid door de Brusselse, Vlaamsgezinde en socialistische advocaat Abéric Deswarte, die half november 1914 naar Amsterdam trok, waar hij voorzitter werd van de Belgische school en aanvankelijk onder zijn leraren medewerkers voor het dagblad rekruteerde: Jan Eggen, André De Ridder (redactiesecretaris) en René De Clercq. Later verruimden de medewerkers: advocaat Wittemans, Lodewijk Dosfel, Cyriel Buysse (eventjes maar), tekenaar Alfred Ost en Frits Van den Berghe (sporadisch illustrator). De strekking ervan was Belgisch en verschilde van de Fransgestelde bladen, aldus De Clercq, alleen in taal, een betere stijl en waardige toon. De inhoud was te intellectueel en te elitair zodat het moeilijke lectuur was voor de frontsoldaten.

Albéric Deswarte (1875-1928)

West-Vlaming uit Nieuwpoort die aan de ULB promoveerde in de rechten. Vlaamsgezinde socialist en in 1894 lid van de BWP. Reeds voor W.O.I nam hij standpunt in voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Werd voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie in Brussel. In okt. 1913 verklaarde hij de bestuurlijke scheiding te aanvaarden en verdedigde het federalisme naar Zwitsers model. In nov.1914 vluchtte hij naar Amsterdam (zie artikel). Na de oorlog was hij actief in de amnestiebeweging en werd hij voor het arrondissement Brussel verkozen tot senator. Vertegenwoordigde altijd het Vlaamse standpunt.

Moeilijkheden waren er van bij de start! Het beginkapitaal bedroeg 5.000 gulden, verdeeld over 100 aandelen die niet allemaal werden volgestort. Zo krijgt René De Clercq één aandeel waar hij maar 20% van de eigenlijke waarde voor betaalt. Het financiële beleid was in handen van een niet-deskundige, Marcel Delbecque, neef van De Clercq. Steeds nijpend geldgebrek! Redactioneel was geen vaste lijn te bespeuren. Te veel gedrukte exemplaren (5.000). Magere verkoop (1.500, soms 3.000).

Positief, zelfs idealistisch, was de aankondiging van de krant: *'Eendrachtig als Vlamingen, niet minder eendrachtig als Belgen, zo treden wij op. Ter verdediging der rechten der kleine volkeren in 't algemeen, ten strijde voor algemeen herstel der rechten en belangen van gemeenzaam Vaderland van Walen en Vlamingen.'*

De positionering van de krant en de rol van De Clercq

'De Vlaamsche Stem' positioneert zich tegen de franskiljons en tegen het Gentse activistische dagblad 'De Vlaamsche Post' dat, met Duits geld, rond dezelfde tijd (eerste nummer op 21 febr. 1915) is opgestart in Gent door ds. Domela Nieuwenhuis Nyegaard en de Jong Vlamingen. Hoofdredacteur is Leo Picard. De dagelijkse info voor 'De Vlaamsche Stem' komt van de Office Belge, een officieel documentatie- en informatiebureau van de Belgische regering dat in februari in Den Haag werd opgericht. De Clercq o.a. is medewerker van het Office Belge. Het dagblad stelt dat de Vlamingen de Pangermaanse lokstem verwerpen, het affirmeert dat de Duitse inmenging in de Vlaamse Beweging een interne Belgische kwestie is, het respecteert de zgn. godsvrede (een soort interne Belgische wapenstilstand), het sluit zich aan bij de oproep van Albert I alle twisten op levensbeschouwelijk, sociaal en communautair vlak te vergeten en één partij te vormen nl. 'celui de la patrie'. De redactie geeft duidelijk reeds in het eerste nummer antwoord aan de Flamenpolitik: de Vlaamse Beweging blijft wat zij altijd was: nationaal dus Belgisch.

De Clercqs waarde in 'De Vlaamsche Stem' ligt niet zozeer in zijn medewerking op journalistiek maar vooral op propagandistisch vlak. Wekelijks een gedicht in een andere tint: beschrijvend, striemend, hekelend, oproepend, assertief, meeslepend, polemiserend zoals 'Onder den helm'.

*Heeten de beulen broeders,
Wordt er een zwaard betrouwd,
Eer nog de tranen der moeders,
Eer nog de lijken koud?
Geen vriendschap, geen vriendschap,
Geen vriendschap onder den helm!
Wie met hen hand in hand kan staan
Is in het hart een schelm.*

De Clercq versus Streuvels?

Men interpreteert dit gedicht als een aanval op De Clercqs streekgenoot Streuvels, wat René steeds heeft ontkend. De aanleiding ervan ligt in het bezoek van een Duits officier met enkele Jong Vlamingen, die, vergezeld door de toenmalige pastoor van Ingooigem, Hugo Verriest, bij Streuvels aanklopten en hem een reispas voor Nederland aanboden. (Streuvels' vrouw en kinderen verbleven op dat ogenblik in Nederland.) In ruil vroegen ze enkel aan Streuvels om zijn 'Oorlogsdagboek' te mogen publiceren in het Gentse pro-Duitse dagblad 'De Vlaamsche Post'. Van 22 tot 28 febr. publiceert dit dagblad inderdaad zeven aanstootgevende fragmenten van Streuvels 'Oorlogsdagboek'. Doordat 'De Vlaamsche Post' 'De Vlaamsche Stem' voortdurend uitdaagt tot meer Vlaamse strijdbaarheid en beschuldigt van laksheid tegenover Franstalige drijfverijen, veegt Albéric Deswarte Stijn Streuvels de mantel uit als zogezegd medewerker van 'De Vlaamsche Post', waarbij hij de eerste vier verzen van 'Onder den helm' herhaalt. Een polemiek barst los tussen de twee kranten over de publicatie van het 'Oorlogsdagboek'. 'De Vlaamsche Stem' vindt dat Streuvels in Duits water zwemt. De hevigheid van de polemiek slaat over naar 'De Nieuwe Amsterdammer', waarin Streuvels in een verweerschrift onder meer stelt te geloven dat stokebrand De Ridder en rijmelaar De Clercq de schuldigen zijn. De hele polemiek over het 'Oorlogsdagboek' wordt door Streuvels' biograaf Hedwig Speliers geschat op 300 publicaties in Vlaamse, Nederlandse, Franstalig-Belgische en Duitse bladen, samen goed voor 1.000 bladzijden.

De Clercq publiceert nog verscheidene gedichten o.a. 'Aan Koning Albert' en 'Aan Koningin Elisabeth' in een speciaal 'Koning Albertnummer' van 'De Vlaamsche Stem' op 8 april. Een tweede dgl. nummer volgt op 11 april. Nog vermeldenswaardig is een hernomen artikel van De Clercq 'Verborgene kracht', waarin hij een vernederlandsing van de Gentse universiteit tijdens de oorlog afwijst maar tevens de noodzaak van Nederlands onderwijs in Vlaanderen onderstreept.

'De Vlaamsche Stem', gekaapt door onderzeeër Gerretson

Duitse financiële steun

'De Vlaamsche Stem' die ver van zelfbedruipend is, ziet in april 15, zijn schulden bij het Algemeen Handelsblad, waar de krant gedrukt wordt, oplopen tot 1.500 gulden. Pogingen tot financiële steun van de Belgische regering in Le Havre mislukken. Sterke individuele ondersteuning is er evenmin. Hulp komt uit onverwachte hoek nl. van de bezetters van België! Deze beseffen dat de Groot-Nederlandse Beweging hen diensten kan bewijzen en volgens hen is Frederik Carel Gerretson de eigenlijke leider van die beweging.

Frederik Carel Gerretson, NI (1884-1958)

Andere namen: Geerten Gossaert (als dichter), roepnaam Karel, lapnaam 'De Ger', spotnaam 'Geheimrat'. Dichter, essayist, historicus, politicus. Een grillig verlopen studieperiode: militaire opleiding, filosofie, sociologie in Brussel (Solvay-Instituut) en Heidelberg waar hij in 1917 doctoreerde. In Brussel maakte hij kennis met de Vlaamse Beweging en de Groot-Nederlandse Beweging, die hij beide heel zijn leven zal verdedigen. Werd in 1925 prof geschiedenis aan de universiteit van Utrecht.

Gerretson was van mening dat Nederland belang had bij een Duitse overwinning. Hij informeert zich duidelijk over de rechten van de aandeelhouders van 'De Vlaamsche Stem' en is bereid de coup te plegen. Aanvankelijk denkt hij dat het Duitse geld via Gent zal komen. Niet echter! Wel via een andere ingenieuze weg: In mei 1915 wordt aan de Duitse ambassade van Den Haag een zgn. 'Hilfstelle für deutsche politische Arbeit' toegevoegd. De Hilfstelle krijgt ruime financiële middelen toegewezen o.m. om de Nederlandse pers in pro-Duitse zin te beïnvloeden en de Flamenpolitik te ondersteunen. Duitsland probeert nu ook Vlaanderen te lijmen vanuit Nederland en Nederland bovendien zelf te winnen met Vlaanderen als lokaas. De Hilfstelle verschaft 6.000 gulden cash waarmee 61 aandelen van de 100 van 'De Vlaamsche Stem' worden opgekocht zodat een positie wordt verworven waardoor men de strekking van het blad kan beïnvloeden. Tot dan werd het dagblad door de Duitse Politische Abteilung als anti-Duits en dus ook anti-Vlaams en als een werktuig in de Franstalig-Belgische anti-Duitse hetze beschouwd.

Vanaf 23 juni laat de financiële nood van het dagblad zich publiekelijk zien: 'De Vlaamsche Stem' verschijnt nog zesmaal per week i.p.v. zeven en slechts op twee pagina's i.p.v. vier. In september verschijnt ze nog slechts driemaal per week en vanaf 3 januari 1916 wordt ook nog het formaat verkleind.

Gerretson en zijn 'loyauteitsprincipe'

De tijd is nu rijp voor een koerswijziging want enkele redacteuren, onder wie De Clercq, vinden dat de godsvrede door de Franstaligen wordt geschonden en misbruikt. Bij de Vlaamsgezinden in Nederland verslechtert de sfeer zienderogen vooral o.a. door een Franstalig pamflet dat de flaminganten verwijt Antwerpen eerloos en uit eigenbelang te hebben overgeleverd en door het misprijzen dat Nobelprijswinnaar voor de Literatuur Maurice Maeterlinck over de Vlamingen in de Scala van Milaan zou geuit hebben.

In dit klimaat komt Gerretson in de redactie van 'De Vlaamsche Stem' op de proppen met de theorie van het zgn. 'loyauteitsprincipe':

- a) Een voorwaardelijke trouw aan de Belgische regering, als die geen concrete Vlaamse toezeggingen zou doen voor na de oorlog.
- b) De berichtgeving in 'De Vlaamsche Stem' moet meer waardigheid krijgen d.w.z. geen Duitse wreedheden vermelden, als die niet bewezen zijn, geen banale uitspraken etc.
- c) De Vlaamse zaak moet geïnternationaliseerd worden en losgekoppeld van België.

(Volgens Lode Wils was loyaliteit t.o.v. België een bewuste eerste stap om een deel van de Vlaamse Beweging in botsing met België te brengen.)

Bovendien moest nog, volgens Gerretson, de radicalere Antoon Jacob in de redactie worden opgenomen als medehoofdredacteur. Niet René De Clercq maar de tot dan onbekende Filip De Pillecijn wordt mede naar voren geschoven.

Antoon Jacob (1889-1947)

Literatuurhistoricus, Germaans filoloog van de univ. Gent, atheneumleraar, radicale Vlaams-nationalist en Groot-Nederlander. Bij uitbreken W.O.I: vlucht naar Amsterdam, medewerker van 'De Vlaamsche Stem'. Keert voor einde 1915 naar Antwerpen terug waar hij de socialisten voor het activisme tracht te winnen. In 1916 docent aan de vernederlandste universiteit Gent, in febr. 1917 lid van de Raad van Vlaanderen die hij verlaat in jan. 1918. Na de Wapenstilstand tot 10 jaar hechtenis veroordeeld, vrijgelaten in 1923. In nov. 1934 lector voor Nederl. taal en cultuur aan de univ. van Hamburg, in 1941 terug en benoemd tot hoogleraar aan de RUG als fervent aanhanger van de nazi-ideologie. In 1945 gevangenzet. Wegens ziekte ontslagen om te sterven in 1947.

Deze periode bestempelen sommige auteurs als een soort pre-activisme. De toenemende zenuwachtigheid uit zich in de toon en de teneur van de krantenartikels. Om zijn blad te redden volgt hoofdredacteur Deswarte Gerretson en publiceert drie hoofdartikels, waarin hij een herstel van België op federale grondslag propageert. Ook Jacob propageert dat een herstel van België op de oude grondslag - de verdrukking der Vlamingen - onmogelijk is. Volgens Julius Hoste zou Gerretson met Deswarte een contract hebben afgesloten waarin Jacob en De Clercq 'de vrije zeg' werd gelaten in afwachting dat de hele leiding in hun handen zou overgaan.

Ommekomst van René De Clercq en reacties erop

Ook de gevoelsmens-bij-uitstek De Clercq is in mei, juni 1915 inhoudelijk en qua toon flink opgeschoven. Geen royalistische gedichten meer, wel artikels over de noodzaak van Nederlandstalig onderwijs en de verbondenheid van Noord en Zuid. Zijn toon wordt agressiever, omdat de Vlamingen al te veel hebben moeten incasseren zonder wederwoord. Het is nu duidelijk dat Jong Vlaanderen in Gent De Clercq aan het bewerken is. In 'De Vlaamsche Post' wordt De Clercq opgehemeld als een waarborg voor morgen en de auteur ervan, Rietjens, besluit zijn artikel met een uitdaging door de publicatie van De Clercqs gedicht uit 1909 'Wat doen wij voor U'. Ophemelen en uitdagen van René herhalen zich in 'De Vlaamsche Post'. En De Clercq antwoordt in 'De Vlaamsche Stem' strijdvast en welgevallig voor de Gentse lezers.

Op 4 juli, de geboortedag van De Clercqs jongste kind Marva, belegt Deswarte, die aan zijn positie twijfelt, een vergadering om de strekking van de krant te bepalen. Volgens Van Cauwelaert treedt De Clercq, al in de greep van Gerretson, nu op de voorgrond en

valt hij Jacob bij, die het grote woord voert. Ondanks het sussen van Van Cauwelaert sprak men er een ontstellend requisitorium tegen België uit.

En wat is de houding van de Belgische regering tegenover 'De Vlaamsche Stem'? Op 6 juli schreef minister Pouillet aan premier Charles de Broqueville dat hij er bijzonder argwanend tegenover stond, omdat hij nog geen respons had gekregen op zijn verzoek tot kalmering van de geesten.

Het Bussumer telegram

Op 11 juli organiseert de redactie van 'De Vlaamsche Stem' een meeting in het bos van Bredius in Bussum. Na een Groot-Nederlandse rede van Deswarte spreekt De Clercq. Hij huldigt koningin Wilhelmina en koning Albert, duidt dat de Vlaamse strijd er een is aan den lijve zowel in 1302 als aan de IJzer maar ook een naar de geest: de wetenschap moet zijn weg vinden naar het volk via de vernederlandsing van de Gentse hogeschool, niet onmiddellijk maar na de oorlog. Dan wordt het 11 julitelegram verstuurd naar de koning, (ironisch genoeg kon dit toen enkel in het Frans of Engels) waarin men op zoek gaat naar een geruststellend woord van de koning voor de Vlamingen. Het doet de toestand escaleren. Want de Utrechtse Groot-Nederlanders sturen ook een motie over de onmiddellijke vernederlandsing van de Gentse universiteit. Het antwoord van de koning komt op 16 juli (hij consulteerde natuurlijk eerst zijn regering) waarin hij eerst dankt, vervolgens onderstreept dat, als België weer vrij is, de autoriteiten alle middelen zullen aanwenden voor de belangen van het volk; 'en attendant le roi fait un pressant appel à tous les Belges pour que devant l'ennemi, ils n'y aient d'autre souci que la libération du territoire.' De Clercq vertaalt dit later lapidair in: 'Vlamingen, Vecht en zwijgt.'

Gevecht om 'De Vlaamsche Stem'

'De Vlaamsche Stem' reageert aanvankelijk niet erg ontgoocheld. Toch neemt de spanning binnen de redactie toe. Er volgt een strijd tussen de strekking Van Cauwelaert en de strekking Gerretson: Van Cauwelaert wil Jacob uit de redactie. Hij wil ook de leden een manifest laten ondertekenen, waarin het nagenoeg pro-Duitse dagblad 'De Vlaamsche Post' wordt afgewezen. Deswarte tekent, De Clercq en Jacob niet. De Clercq helt meer en meer over naar de opvattingen van Gerretson maar Van Cauwelaert, die dit duidelijk inziet, tracht hem daarvan te weerhouden met alle mogelijke verstands- en gevoelsargumenten. De Clercq is echter niet te vermurwen. Toch blijkt nergens uit dat hij in juli 1915 het geloof in de staat België had opgegeven. Hij verdedigde slechts een kordaat flamingantisme, zonder daarbij het geloof in de houdbaarheid van zijn vaderland te verliezen.

Wekt de strijd in de redactie de nieuwsgierigheid van de lezers? De verkochte oplage van 'De Vlaamsche Stem' stijgt tot 3.000 exemplaren. Ook de financiële last is gestegen, te hoog zelfs (de schuld zou 1.200 gulden bij het Algemeen Handelsblad bedragen!), zodat De Clercq voorstelt het dagblad op te doeken en een weekblad te beginnen. Gerretson weigert. Op 9 augustus vergaderen de oude aandeelhouders bij de Groningse hoogleraar Joost Adriaan Van Hamel, lid van de 'commissie van bijstand' van 'De Vlaamsche Stem'. De exacte schuld kan niet bepaald worden maar hoog is ze. Van Cauwelaert belooft Deswarte financieel te zullen bijspringen, indien nodig. Van Hamel probeert nog met een gemeenschappelijke verklaring tot een vergelijk te komen. Maar Gerretson verdeelt de overgekochte aandelen over Nederlandse stromannen, die hij een soort contract laat tekenen. Bij deurwaardersexploot wordt dan een aandeelhoudersvergadering opgeëist op 16 augustus waar de N.V. 'De Vlaamsche Stem' wordt geliquideerd. Hoste en Van Cauwelaert zullen voortaan in Den Haag het weekblad 'Vrij België' uitgeven in de vroegere lijn van 'De Vlaamsche Stem', tegen de 'nieuwe lijn' van Bussum.

Gerretson trekt nu het laken definitief naar zich toe en laat 'De Vlaamsche Stem' 's anderendaags opnieuw verschijnen. Als niet-gecensureerd dagblad van de mening van 'onafhankelijke flaminganten', verschijnend in het Vrije Nederland, zou 'De Vlaamsche Stem' als een gezaghebbende, geloofwaardige bron overkomen in bezet België. Alleen in deze functie is de overgenomen 'Vlaamsche Stem' interessant voor de Duitsers.

Op 17 augustus legt Deswarte het hoofdredacteurschap neer, dat in handen komt van het duo Jacob - De Clercq, van wie Jacob al lang de favoriet was in Gerretsons plannen. Uiteindelijk zou de agitatie van Van Cauwelaert, Hoste e.a 'De Vlaamsche Stem' ongeveer al haar Amsterdamse abonnees hebben gekost.

De Clercq afgezet bij Koninklijk Besluit

Bij het begin van het vervroegde nieuwe schooljaar voelt De Clercq onmiddellijk de wind van voren. De Belgische heren van het schoolcomité en hun voorzitter Deswarte minderen het aantal uren Duits, gedoceerd door De Clercq, om hem te treffen (aldus René). Op 28 augustus tijdens een vergadering van dat comité, probeert men de ouders ertoe te bewegen een formele klacht tegen De Clercq in te dienen, wat niet lukt. Daarna poogt Deswarte Van Cauwelaert te bewerken om minister Pouillet te verzoeken De Clercq te ontslaan.

Op 8 september schrijft minister Joris Helleputte aan zijn collega Pouillet om sancties te treffen tegen Jacob en De Clercq wegens hun 'attitude inouïe'. Pouillet schrijft aan premier de Broqueville dat hij aan De Clercq een ultimatum zal sturen en meldt ook aan Helleputte dat hij De Clercq en Jacob zal bevelen hun medewerking aan 'De Vlaamsche Stem' te staken en sancties zal treffen, als hun gepubliceerde artikelen in de kaart van de vijand spelen. Op 17 sept. heeft De Clercq een 20 minuten durend onderhoud met Pouillet in Den Haag en is onder de indruk van zijn sympathieke welwillendheid. Hij herinnert de minister eraan dat de flaminganten niets anders willen dan een woord waarop ze kunnen bouwen zodat ze gerustgesteld zijn over het lot van Vlaanderen na de oorlog. Over een paar verschenen artikels zegt Pouillet: 'Een Belg mag zo niet schrijven en zo'n schrijven niet opnemen.' Beslist negatief antwoordt De Clercq op de vraag of hij weet heeft van Duits geld bij het opkopen van de aandelen. 'Als hij wist dat dit het geval was, zou hij zich dadelijk terugtrekken om elders doch niet anders de Vlaamse zaak te verdedigen. Trouwens, de minister weet evengoed als wij dat de geringe sommen, waarmee het blad werd gesteund, voortdurend kwamen van Belgen en Nederlanders.'

Pouillet, die overtuigd is dat de dichter te goeder trouw is, wil toch dat hij zich terugtrekt uit de redactie van een blad met een voor de regering onaanvaardbare politieke lijn. Bij zijn antwoord aan de minister waarin hij officieel weigert zijn standpunt te willen herzien, voegt De Clercq de drukproeven van een Belgische patriottische dichtbundel 'De zware kroon' die op dat ogenblik bij Van Dishoeck ter perse is.

Een week later krijgt hij een schrijven van de Belgische gezant in den Haag met officieel zijn ontslag als leraar van het Koninklijk Atheneum van Gent (KB dd. 5 oktober). Hierdoor is hij nog niet ontslagen aan de Belgische school in Amsterdam, waar hij is aangenomen door het inrichtend comité. Dit ontslaat hem op 2 november. De Clercq had intussen wel de eer aan zichzelf gehouden en op 31 oktober zelf zijn ontslag ingediend. Ook Jacob, die voor de oorlog een tijdelijke betrekking als leraar had aan het atheneum van Paturages bij Mons, wordt van de lerarenlijst geschrapt.

De reactie is natuurlijk divers zoals spot in sommige Gentse middens, solidariteitsbetuigingen in Antwerpen door o.a. Herman Vos, Paul Van Ostayen, Willem Elsschot. 'De Vlaamsche Post' noemt het schandalig en komt er geregeld op terug. Alle commentato-

ren, van toen en nu, wijzen op de grote propagandawaarde voor de aanhang van het activisme.

Maar voor de Clercq begint nu de tijd van broodroof...

Uit: *Een jaar van turbulentie en omwenteling: De Clercq in 1915*, Joost Vandommele met plezier ingekort door Hugo De Backer

WERELDOORLOG I, WIJ BIEDEN AAN:

Frontbeweging en activisme: voordracht met PowerPoint door Joost Vandommele

In de voorbije vieringen van 100 jaar Eerste Wereldoorlog bleef het aspect 'Vlaamse Beweging' merkwaardig onderbelicht. Nochtans ontstond het Vlaams nationalisme (thans de belangrijkste politieke stroming in Vlaanderen) als aparte politieke stroming precies onder de druk van de oorlogsomstandigheden. Hoewel de flaminganten als volbloed Belgische patriotten de oorlog waren ingegaan, ontstond achter het front de Frontbeweging, in bezet gebied het activisme. Op het einde van de oorlog zouden beide bewegingen min of meer naar elkaar toegroeien. Het anti-belgicisme en de Vlaamse staatsgedachte waren nieuwigheden. Volgens tegenstanders waren beide bewegingen en zeker het activisme van Duitse makelij. Ik heb het voorrecht dat mijn beide grootvaders destijds medespelers waren: Piet Vandommele was toonaangevend in de tweede Legerafdeling waar de Frontbeweging het sterkst was, dichter René De Clercq was toppropagandist van het activisme en ondervoorzitter van de Raad van Vlaanderen. Ik hang dan ook het verhaal op aan hun wedervaren. Uw vereniging betaalt wat ze kan missen en het volledige bedrag gaat naar het René De Clercqgenootschap.

Contact: joost.vandommele@skynet.be

René De Clercq in het eerste oorlogsjaar: digitale presentatie

Het René De Clercqgenootschap biedt op zijn webstek de link aan van een ingesproken presentatie *René De Clercq in het eerste oorlogsjaar*. Op basis van het artikel in de nieuwsbrief van vorig jaar en voorzien van honderden illustraties gaan we in op de oorsprong van het activisme, De Clercqs vlucht naar Nederland, de ontluikende Flamenpolitiek, de positie van de loyale flaminganten etc.

Kranten De Vlaamsche Stem en De Vlaamsche Post : gedigitaliseerd

Onze medewerker Armand Deknudt heeft een reuzenwerk op zich genomen om 2 kranten te digitaliseren die toonaangevend waren om de evoluties in de Vlaamse beweging te begrijpen tijdens Wereldoorlog I en meer bepaald in 1915. Het gaat in de eerste plaats over *De Vlaamsche Stem* die in Nederland verscheen van 1 februari tot eind januari 1916. Het blad startte loyaal Belgisch en Vlaamsgezind en evolueerde vanaf de zomer tot voorwaardelijk Belgischgezind. De gedigitaliseerde collectie is volledig. Hij digitaliseerde ook *De Vlaamsche Post*, het activistische dagblad van ds. Domela Nieuwenhuis dat met Duitse middelen verscheen in Gent van 21 februari 1915 tot 5 mei 1916.

Oproep: Van de zeer zeldzame, *De Vlaamsche Post*, beschikken we alleen over de periode 4 april – 7 sept. 1915. Precies in deze periode daagde *De Vlaamsche Post*, *De Vlaamsche Stem* uit tot meer Vlaamse strijdbaarheid. Wie kan er ons op het spoor brengen van de ontbrekende nummers: van 21 febr. - 3 april 1915 en van 8 sept. 1915 tot 5 mei 1916?

Joost Vandommele

VIERTALIGE GEDICHTENMAP 'DE CLERCQ ONGEBONDEN'

KOSTPRIJS: € 12 (met verzendingskosten: € 18)

- Dagblad-boekhandel: BIB, Hoogstraat 114, Deerlijk
DONCKELS, Harelbekestraat 9, Deerlijk
ETIKET, Kapelstraat 25, Sint-Lodewijk
- Gemeentediensten: Ontmoetingscentrum d'Ieffe
Gemeentelijke bibliotheek
Archief Leon Defraeye (gemeentehuis)
- René De Clercqgenootschap: Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk
Tel.: 056/72.86.70
e-mail: dhaluin.dekeyser@telenet.be
- René De Clercqmuseum: René De Clercqstraat 8, vanaf 26 april 2015